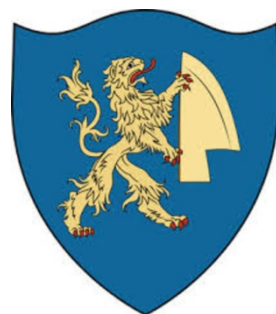

PALOTABOZSOK KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVE

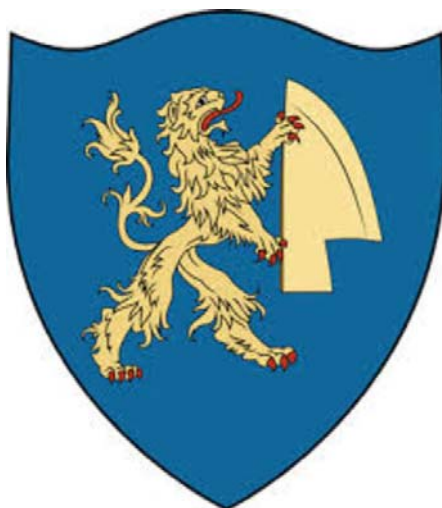
KÖRNYEZETI ÉRTÉKEK

VÉGSŐ SZAKMAI VÉLEMÉNYEZÉSI SZAKASZ

2023. ÁPRILIS

1. MELLÉKLET PALOTABOZSOK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
..... SZÁMÚ HATÁROZATÁHOZ

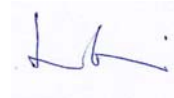
**PALOTABOZSOK KÖZSÉG
TELEPÜLÉSTERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS**

5-KÉ/2022.

**PALOTABOZSOK KÖZSÉG
TELEPÜLÉSTERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS**

SZAKÉRTŐ:

**Lovasi Katalin
SZKV-vf/02-0675, SZKV-hu/02-0675
SZVV-3.1-02-0675**

5-KÉ/2022.

1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata

1.1. Előzmények

PALOTABOZSOK KÖZSÉG településterve 2022. évi elkészítésének egyeztetési dokumentációja a Kokas és Társa Kft. generáltervezésében készül, a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 2021. évi Kormányrendelet) szerint.

Az épített környezet alakításáról szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet és a többször módosított, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” (az új jogszabályi környezet alapján településterv) esetén minden esetben környezeti vizsgálat készítése szükséges.

A 2021. évi Kormányrendelet 59. § (3) bekezdése szerint „Ha a rendezési terv készítése és módosítása esetén, az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. §-a szerinti – a várható környezeti hatások jelentőségének eldöntésére irányuló – eljárás során a környezetvédelemért felelős szervek úgy nyilatkoznak, hogy szükséges környezeti értékelést készíteni, akkor ezzel egyidejűleg azt is meghatározzák az önkormányzat számára, hogy a 2. számú melléklet 2. pontja szerinti települési környezeti értékelést milyen konkrét tartalommal és részletezettséggel kell elkészíteni. A településtervek készítése során külön eljárás lefolytatása nem szükséges.

A 2021. évi Kormányrendelet követelményei szerint a településterv elkészítéséhez elkészült a helyzetfeltáró és elemző munkarész, amely a jelenlegi stratégiai környezeti értékelési dokumentációnak a részét képezi.

A környezeti értékelés elkészítése a tervezési folyamat szerves részét képezi.

1.2. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész módszertana

Az általános követelmények figyelembevételével, a tervezési feladat sajátosságait szem előtt tartva a vizsgálat általános szempontjai a következők szerint rögzíthetők:

- A helyzetfeltárás keretében történik a környezeti alapállapot és a jellemző környezetterhelések vizsgálata a hatályos előírások, követelmények tükrében. A vizsgálatok során megállapításra kerül a településrendezés eszközeivel való elvárt intézkedések köre és egyéb környezetvédelmet érintő javaslatok.
- A tervezési folyamat követi a 2021. évi Kormányrendelet szerinti helyzetelemzés és a helyzetértékelés, az 1997. évi LXXVIII. törvényben meghatározott településrendezési tervezési folyamatot.

- A környezeti értékelés véleményezése során az államigazgatási szervek, az érintett lakosság, és a civil szervezetek módosíthatják, javíthatják a terv minőségét, melyet a szakági tervezők integrálnak az egyes dokumentumokba. Ezért szükséges az államigazgatási szervek érdemi véleményének a megismerése is.
- Az egyeztetési folyamatban esetleg bekövetkező véleményeltéréseket egyeztető tárgyalás keretében – kompromisszumra törekedve – kell tisztázni. A tervet készítő önkormányzat, illetve a tervező az eltérő vélemények fenntartása esetén döntését indokolni köteles.
- A környezeti értékelés készítésénél az önkormányzat meglévő és környezetvédelmet érintő, terület-felhasználásra hatással bíró tervei, statisztikai és környezetterheléssel összefüggő adatok, helyszíni ellenőrző vizsgálatok tapasztalatai, az államigazgatási szervek és közüzemi szervek adatszolgáltatásai, véleményei vehetők figyelembe.
- A tervkészítésre rendelkezésre álló időszak nem teszi lehetővé kutatások, ciklusok monitorizálását, így ezek bizonytalanságával készíthető el a településterv.

1.3. A környezetvédelmi környezetalakítási munkarész tematikája

A településterv készítői a jogszabályi követelményeknek megfelelően, a megfelelő megrendelői akarattal egyezően készítették el a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészt, a terv dokumentálásakor, szerkesztésekor figyelembe vették a környezeti értékelés általános követelményeit.

Tekintettel arra, hogy a környezetvédelemért felelős szervek közül kizárólag a Baranya Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály nyilatkozott a környezeti értékelés szükségességével kapcsolatban és – az általános feltételeken kívül - nem fogalmazott meg sajátos követelményeket, így a jogszabályi követelmények szerint készítettük el az alátámasztó munkarészt.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete tartalmazza, amely a 2021. évi Kormányrendelet 2. sz. melléklete figyelembevételével alkalmazható a településterv kidolgozása során.

A településfejlesztési és településrendezési tervek készítésével szemben támasztott követelmények figyelembevételével, a fent rögzített általános módszertan alapján a környezeti értékelés részletes tematikája a következők szerint rögzíthető:

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata
Előzmények, módszertan, tematika tartalma, a településterv más részeihez való kapcsolódása, a kidolgozás egyéb szempontjai.
2. A településterv célja és tartalma
A településfejlesztési elképzelések és tervek rövid ismertetése, a településterv összefüggése más tervekkel, programokkal.
3. A környezeti hatások értékelése, helyzetfeltárás, helyzetelemzés
 - 3.1. A településterv készítése során figyelembe vett tervek és programok
 - 3.2. A környezeti állapot értékelése és a településterv készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok követelményei.

4. A településterv alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások
 - 4.1. A településterv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel
 - 4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése, helyzetértékelés és alátámasztó javaslat
5. Javaslat a településrendezési tervekhez kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra
6. Összefoglalás

1.4. A környezeti vizsgálat településterv más részeihez való kapcsolódása

A vizsgálaton alapuló környezeti értékelés a településterv készítésének megalapozó, elhagyhatatlan tervrészlete és kiemelt szerepkörű a környezetkímélő építések helyi rendjének, szabályozásainak kialakításában.

A településterv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.

Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítania.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a környezeti értékelés a településterv megalapozója, az eredmények szervesen beépülnek és meghatározói a településfejlesztési és a településrendezési terveknek.

1.5. A kidolgozás egyéb szempontjai

A környezeti értékelés készítésekor, a környezetalakítási munkarész kidolgozásakor feltétlen figyelembe kell venni a tervek érvényességének idő korlátait is, valamint a magasabb szintű tervek (országos, megyei) hatályos követelményrendszerét.

A településtervet a települési önkormányzatnak legalább négyévente át kell tekintenie, és szükség esetén a terv módosításáról vagy új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A megváltozott országos és megyei területrendezési tervek is indukálják a felülvizsgálat elvégzését.

A helyi építési szabályzatnak és a szabályozási tervnek a jóváhagyott településfejlesztési tervvel összhangban kell lennie.

A követelményeknek megfelelően tehát a környezeti értékelést is legalább négyéves időintervallumra szükséges meghatározni azzal, hogy hat év felett a környezetvédelmi tervi ellátottságok hiányában gyengeségek várhatók.

Különös figyelmet érdemel Baranya Megye Területrendezési Tervének (BMTRT) figyelembevétele.

A BMTRT-hez készített stratégiai környezeti értékelés a község és térsége infrastruktúra hálózat tervei kialakítását meghatározta, így ezekhez kell alkalmazkodni a településterv készítése során.

2. A településterv célja és tartalma

2.1. A településfejlesztési célok, elképzelések

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Palotabozsok község településtervének készítésekor a környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálat fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a településterv és így a területek fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, a fejlesztések révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel kell megvalósítani

2.2. A település közigazgatási területén kialakult, illetve tervezett településszerkezet változások ismertetése

A közigazgatási terület szerkezetét az elsősorban a domborzati viszonyokból fakadó tájhasználatok és a vonalas szerkezeti elemek határozzák meg. A táj jelenlegi szerkezetének és további fejlődésének meghatározó vonalas elemei:

Meglévő vonalas elemek

- az országos és nemzetközi kapcsolatokat biztosító M6 gyorsforgalmi út Véménd közigazgatási területén található csomóponttal
- a regionális kapcsolatokat biztosító 5606 j. Pécsvárad-Mohács összekötő út
- Véménd felé a szomszédsági kapcsolatokat biztosító és a település belterületi gyűjtőútjaként funkcionáló 5621 j. összekötő út
- a Pécs-Bátaszék vasútvonal, amelynek Pécsvárad és Bátaszék közti szakaszán a közlekedés megszűnt

- a Véméndtől északra eredő, Palotabozsok belterületét és külterületét észak-déli irányban metsző, dél felé haladó Palotabozsoki-vízfolyás, amely egyben a belterületi csapadékvizek befogadója
- a Véménd és Palotabozsok közigazgatási határán, Palotabozsoktól nyugatra eredő, dél felé tartó Sombereki-vízfolyás
- a Véménd településtől délnyugatra eredő, Palotabozsok közigazgatási területét a településtől szintén nyugatra metsző, dél felé tartó Horpács-patak
- a Véménd közigazgatási területén eredő, Palotabozsok közigazgatási területét a településtől keletre metsző, délkelet felé tartó Véménd-Bári vízfolyás

Tervezett vonalas elemek

- a belterületet terhelő teherforgalom csökkentésére az autópálya északi oldalán, Véménd közigazgatási területébe ékelődő, kialakításra váró gazdasági terület feltárására gazdasági területi gyűjtőút építése tervezett
- a felhagyott vasútvonal térségi kerékpárútként történő hasznosítása
- országos úthálózati elem nem tervezett

A BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „**falusias lakóterület**” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

Fejlesztési területek

Hatályos terven kijelölt, meg nem valósult fejlesztések

- A Tavaszi utca északi folytatásában – kb. 17 építési telek
- A Rákóczi és Zrínyi utca közötti területen – kb. 20 építési telek

Újonnan kijelölt fejlesztési terület

- A Rákóczi utca északi végén, a megszűnt vasútvonal helyén kialakuló kiszolgáló út keleti oldalán – 6970 m², kb. 5 építési telek – belterületbe vonást nem igényel, új beépítésre szánt terület keletkezik (mivel a terület kisebb, mint 1 ha, a biológiai aktivitásérték nem változik)

VEGYES TERÜLET

Palotabozsok településközpontja a Kossuth Lajos utca és a Palotabozsoki vízfolyás közti, jól lehatárolható területen alakult ki. Itt található az alapellátást biztosító intézmények zöme jelentős lakófunkcióval kiegészülve.

A hatályos terv az elfogadásakor hatályos jogszabályi környezetnek megfelelően (abban az időszakban falusi környezetben településközponti vegyes terület kijelölésére nem volt lehetőség) a településközpontot intézmények elhelyezésére alkalmas különleges területi övezetbe sorolta. A településtervben a terület a tényleges hasznosításnak megfelelően az OTÉK szerinti „**településközponti vegyes terület**” övezeteibe kerül.

A településközpont területigényes fejlesztést nem igényel.

Tervezett fejlesztés

A minőségi fejlesztés érdekében a területet kelet felől határoló vízfolyás Rákóczi utca és a volt általános iskola közti szakaszán sétány alakítandó ki.

GAZDASÁGI TERÜLET

A település meglévő gazdasági területei az OTÉK szerinti „**kereskedelmi szolgáltató**” és „**egyéb ipari terület**” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

KERESKEDELMI SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI TERÜLET

- A belterületi állattartó telepek hosszútávon megszüntetendők, emiatt a Rákóczi utcai baromfitelep kereskedelmi szolgáltató területi besorolást kapott.

EGYÉB IPARI GAZDASÁGI TERÜLET

- A Rákóczi utcától északra fekvő telephelyek

Fejlesztési területek

KERESKEDELMI, SZOLGÁLTATÓ GAZDASÁGI TERÜLET

Újonnan kijelölt fejlesztési területek

- Az Árpád utca déli szakasza, benne az itt található baromfiteleppel, és leromlott állapotú lakóépületekkel – kb. 3 ha – belterületbe vonást nem igényel, új beépítésre szánt terület nem keletkezik

EGYÉB IPARI GAZDASÁGI TERÜLET

Hatályos terven kijelölt, meg nem valósult fejlesztések

- Az M6 autópálya déli oldalán – kb. 22 ha
- A major és az 5606 sz. út közötti területen – kb. 5 ha

Újonnan kijelölt fejlesztési területek

- Az M6 autópálya északi oldalán, Véménd szintén gazdasági fejlesztési célra előirányzott területébe ékelődve – kb. 16 ha – új beépítésre szánt terület keletkezik

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

KÜLÖNLEGES TERÜLET TEMETKEZÉSI CÉLRA

- A temető területe megtartandó, a terv távlatában bővítést nem igényel.

KÜLÖNLEGES TERÜLET SPORTOLÁSI CÉLRA

- A sportpálya területe megtartandó, dél felé, az öltöző és a vízfolyás közti területen bővíthető.

PINCE-PRÉSHÁZAK TERÜLETE

- A terület megtartandó, bővítést nem igényel.

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET

- Az 5606 sz. út mellett található major jelentős állattartó funkcióval.

KÁPOLNÁK TERÜLETE

- Szent Rókus kápolna – 959 hrsz. – műemlék
- Sarlós Boldogasszony kápolna – 029 hrsz. – helyi egyedi védelem

Fejlesztési területek

Hatályos terven kijelölt, meg nem valósult fejlesztések

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET

- A majortól délre elterülő területet - elsősorban további mezőgazdasági üzemi funkciók elhelyezését prognosztizálva - a hatályos terv az akkori OTÉK szerinti lehetőségeket alapul véve különösen jelentős zavaró hatású ipari gazdasági terület kategóriába sorolta. A településtervben a terület a távlati tervezett hasznosításhoz jobban igazodó mezőgazdasági üzemi terület övezetbe kerül – kb. 5,73 ha, újonnan beépítésre szánt terület nem keletkezik.

SPORTOLÁSI CÉLÚ TERÜLET

- A sportpályától északra található, önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok (222/4-9 hrsz.) területét az önkormányzat továbbra is sportolási célra irányozza elő.

A BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÖZLEKEDÉSI ÉS KÖZMŰTERÜLETEK

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK (fejlesztési terület vastag dőlt betűvel szedve)

Út neve	Kategória
M6 gyorsforgalmi út	autópálya (K.I.)
Országos mellékutak: • 5606 j. összekötő út külterületi szakasza • 5621 j. összekötő út külterületi szakasza	külterületi mellékút (K.V.)
• 5621 j. összekötő út belterületi szakasza – Kossuth Lajos utca	belterületi mellékút, gyűjtőút (B.V.)
Gazdasági területi gyűjtőút az M6 autópálya északi oldalán kijelölt gazdasági terület feltárására	külterületi mellékút, gyűjtőút (K.V.)
Mezőgazdasági utak	külterületi mellékút, egyéb út (K.VI.)
Kiszolgáló utak	belterületi kiszolgáló út (B.VI.)
Önálló kerékpárút a volt vasút nyomvonalán	külterületi kerékpárút (K.VII.)
Önálló gyalogút (sétány)	(B.VIII.)

KÖZMŰELHELYEZÉSI TERÜLETEK

Csapadékvíz elvezető árkok

- a Petőfi Sándor utca és a Palotabozsoki-vízfolyás között a 484 hrsz.-ú ingatlan déli telekhatárán

- a Kossuth Lajos utca és a Palotabozsoki-vízfolyás között – 231 hrsz.
- a Tavasz utca és a Palotabozsoki-vízfolyás között – 403/7 hrsz.

Gázátadó állomás

- A közigazgatási terület déli határa közelében kelet-nyugati irányban a Baja-Pécs nagynyomású gázvezeték halad. Erről észak felé nagyközépnomású gázvezeték ágazik le. A leágazásnál lévő gázátadó állomás közműelhelyezési terület (076/3, 076/4, 076/74 hrsz.)

HÍRKÖZLÉSI TERÜLETEK

Adótoronyok a település területén:

- Külön telekkel nem rendelkezően a 095/34 hrsz.-ú szántó déli telekhatárán - DIGI

ZÖLDTERÜLETEK

A település meglévő zöldterületei az alábbi köztertek:

- Parkosított területek a Kossuth Lajos utca településközponti szakaszának keleti oldalán

Fejlesztési területek

Hatályos terven kijelölt, meg nem valósult fejlesztések

- Közkert kialakítása a sportpálya fejlesztési területének északi lezárásaként – kb. 1600 m²
- Közkert kialakítása a volt vasútállomástól északra húzódó terület rendezése érdekében – kb. 6000 m²

Újonnan kijelölt fejlesztési területek

- Közkert kialakítása a sportpálya fejlesztési területének északi lezárásaként kijelölt közkerthez dél felől csatlakozva, a 222/9 hrsz.-ú ingatlan északi felén, az MaTrT 12.§ (3) bekezdésében előírtak teljesítése érdekében (legalább 5% zöldterület kijelölése a Rákóczi utca északi végén kijelölt új beépítésre szánt terület okán) – 429 m²

ERDŐTERÜLETEK

A település területén a kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületek nagy arányából következően nagyterjedésű erdőterületek nem alakultak ki. Kisebb erdőfoltok csatlakoznak a vízfolyásvölgyek zizenyősebb területéhez.

A major köré védelmi rendeltetésű erdősávot telepítettek.

A település területén az Országos Erdőállomány Adattár 26,33 ha erdővel borított, és 0 ha nem erdővel fedett, de az erdőtervben szereplő ún. egyéb részletként megjelölt területet tart nyilván. A nyilvántartott területekhez a település egyéb területein több erdő művelési ágba sorolt földrészlet csatlakozik. Az erdőterületek általános használatuk szerint védelmi célú (Ev) és egyéb (Ee) erdők. A kialakult erdők távlatban is megőrzendők.

Tervezett fejlesztés

Hatályos terven kijelölt, meg nem valósult fejlesztések

- Védelmi erdő telepítése az autópálya déli oldalán tervezett gazdasági terület és a lakóterület közé – kb. 17 ha
- A hatályos terv a déli belterületi határhoz csatlakozóan horgásztó kialakítására, illetve az ezt övező jóléti erdő telepítésére jelölt ki területet. A horgásztó időközben megvalósult, de a hatályos terven jelölt helyszíntől délre. A hatályos tervben jelölt helyszín a földnyilvántartásban erdő, illetve mocsár művelési ágú. A tó magántulajdonban van, a tulajdonos pedig nem tervezi a környék további rekreációs fejlesztését, ezért a hatályos terven jóléti erdőnek jelölt területek, valamint a hatályos terven tóként jelölt, de a földnyilvántartás szerint erdő művelési ágú földrészeket egyéb erdőterület övezetbe kerülnek.

Újonnan kijelölt fejlesztési területek

- Védelmi erdősáv telepítése az autópálya északi oldalán tervezett iparterület Véménddel közös közigazgatási határa mellett a települések beépítésre szánt területei összenövésének elkerülése, valamint az MaTrT 12.§ (3) bekezdésében előírtak teljesítése érdekében – 0,8 ha
- Védelmi erdő telepítése az autópálya északi oldalán tervezett, újonnan beépítésre szánt iparterület kijelölése miatt kialakuló biológiai aktivitásérték hiány pótlására a 085 hrsz.-ú, önkormányzati tulajdonban lévő, szántó művelési ágú földrészlet területén – 9,88 ha

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

KERTES MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

A valamikori zártkertek napjainkra elveszítették kertes mezőgazdasági terület jellegüket, a kiskertes művelés ezeken a területeken gyakorlatilag megszűnt. A volt zártkertek emiatt általános mezőgazdasági terület kategóriába kerültek.

Kiskert művelésű területek csak a belterület déli részén, a Palotabozsoki-vízfolyás nyugati oldalán maradtak fenn, területi hányaduk minimális.

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

A közigazgatási terület zömét a termőhelyi adottságokból és a kedvező terepviszonyokból adódóan nagy kiterjedésű szántók borítják. A lakóterületet kelet és nyugat felől övező zártkertek napjainkra már szinte egyöntetűen szintén szántóföldi művelés alatt állnak. A szántók döntő többsége (beleértve a volt zártkerti területeket is) az MaTrT szerinti kiváló vagy jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetbe tartoznak.

TÁJGAZDÁLKODÁSI MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

Tájgazdálkodási területbe az alapvetően természetközeli használatot folytató, gyeperdő, legelő művelési ágú telkek tartoznak. Területi hányaduk Palotabozsokon csekély, előfordulásuk tekintetében elsősorban a vízfolyásvölgyekben jelennek meg. A Horpács-patak, a Sombereki-vízfolyás és a Véménd-Bári-vízfolyás völgyében található rétek és legelők az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosójának részei.

Fejlesztési célok

- A termőföld védelme érdekében a tájpotenciálnak megfelelő mezőgazdasági tájhasznosítás a jövőben is fenntartandó.
- A rétek és legelők jelenlegi művelési águkban őrzendők meg, karbantartásukról gondoskodni kell.

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

A környék felszínét észak-déli irányban kialakult völgyek szabdalják, a völgyekben patakmedrek alakultak ki. A település területét négy állandó vízfolyás is metszi, ezek közül a legjelentősebb a Véménd-Bári vízfolyás, és a beletorkolló, a falut észak-déli irányban keresztülszelő Palotabozsoki vízfolyás. A Véménd-Bári vízfolyás vízhozamára halastavak települtek. A település csapadékvizeinek befogadója a Palotabozsoki-vízfolyás, amelynek belterülettől délre eső szakaszán horgásztavat létesítettek. A település életében kisebb jelentőségű a közigazgatási terület nyugati részén húzódó Horpács-patak és Sombereki-vízfolyás.

Fejlesztési célok

- Az állandó vízfolyások karbantartását folyamatosan biztosítani kell, fokozott gondot kell fordítani a növényzet eltávolítására, illetve az árkokban keletkező eróziós károk kijavítására.

Fejlesztési célok

- Az állandó vízfolyások karbantartását folyamatosan biztosítani kell, fokozott gondot kell fordítani a növényzet eltávolítására, illetve az árkokban keletkező eróziós károk kijavítására.
- A csapadékvíz visszatartása érdekében záportároló tó építése tervezett a Palotabozsoki-vízfolyás belterületi szakaszán.

TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK

A közigazgatási terület déli részén található vízfolyások mentén nagyobb mocsaras területek alakultak ki. A Palotabozsok-Bári vízfolyás északi szakaszának környezete az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosójának része.

Fejlesztési célok

- A mocsaras területek az itt található értékes ökoszisztémák védelme érdekében távlatban is megőrzendők.
- Természetközeli területen épület nem építhető.

KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET TEMETKEZÉSI CÉLRA

- A valamikori zsidó temető a település belterületének nyugati szélén terül el. A területen temetkezés már régóta nincs.

A terület karbantartásáról gondoskodni kell. Cél lehet a temető kegyeleti parkká alakítása.

KÜLÖNLEGES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI CÉLRA

- Különleges beépítésre nem szánt terület mezőgazdasági üzemi célra a majortól nyugatra – kb. 8,9 ha

A területen a tulajdonos baromfitelep építésére pályázott, területi bővítés nem tervezett.

SZABÁLYOZÁS

Palotabozsok község 2005. évben elfogadott és 2009-ben módosított hatályos helyi építési szabályzata (HÉSZ) biztosította az építés rendjét, az értékek védelmét, lehetőséget adott az aktuális fejlesztésekre, azonban az időközben bekövetkezett jelentős mértékű jogszabály-változás következtében mind tartalmában, mind pedig felépítésében elavult, felülvizsgálatra szorult. 2019-ben az önkormányzat településképi rendeletet fogadott el, amely kiváltotta az addig a HÉSZ-ben szereplő, településképpel kapcsolatos előírásokat.

Az új HÉSZ elfogadásával egyidőben a Képviselő-testület a korábbi rendeletet hatályon kívül helyezi.

A felülvizsgált HÉSZ az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.), valamint az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997.(XII.20.) Korm. rendelet (OTÉK) előírásain alapul. A HÉSZ az OTÉK II.-III. fejezetében meghatározott követelményeknél megengedőbb előírásokat nem tartalmaz.

2.3. A településterv összefüggése más tervekkel, programokkal

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit.

A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

Az Országos Területrendezési Terv és a Baranya Megyei Területrendezési Terv igen kedvező helyzetbe hozta a települést.

A településkörnyék a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése az országos közúthálózat-fejlesztéssel és a település érdekeivel összhangban, együttesen történhet.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, táj- és természetvédelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein.

A környezet védelmét is szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezik a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában.

Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint kell a környezetvédelmi programot kidolgozni.

A hivatkozott törvény alapján a települési környezetvédelmi programot a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább kétfévente felül kell vizsgálni és a végrehajthatóság érdekében módosítást kell alkalmazni.

3. A környezeti hatások értékelése

3.1. A településterv készítése során figyelembe vett tervek és programok

A településterv készítése során elsősorban a következő tervek és programok lettek figyelembe véve.

A tervezés jelen fázisában az alábbi területi, illetve települési tervek vannak hatályban:

- OTRT - Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény Második rész
- Baranya Megye Területrendezési Terve (BMTRT) - A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 4/2020.(IV.22.) önkormányzati rendelete
- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv

3.2. A környezeti állapot értékelése és a településterv készítése során figyelembe vett környezethasználatok

A hatályos jogszabályok követelményei szerint a környezetvédelmi szempontokat a településtervezés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, területrendezés környezetvédelemmel kapcsolatos igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő települési környezet jelenlegi állapotának értékelése, a jellemző környezetterhelések elemzése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismertetése.

3.2.1. A talaj és a vizek védelme

Talaj, földtan

Palotabozsok község Pécsváradtól keletre, Mohácstól észak-keletre, a Geresdi-dombság területén, Baranya és Tolna megye határán helyezkedik el.

A település a Dél-Baranyai-dombság kistájához tartozik, teljes egészében Baranya megyében helyezkedik el.

Palotabozsok településtervének környezeti értékeléséhez külön mérnökgeológiai értékelés készült.

Általános földtani viszonyok

A település igazgatási területe alatti földtani felépítésre a laza üledékek jelentős vastagságú előfordulása jellemző. A felszínen megmutatkozó, valamint a felszínhez közeli kőzetteret alkotó rétegek a legfiatalabb – geológiai korbeosztás szerint negyedidőszakként azonosított – földtörténeti szakaszban keletkeztek. A rétegrend jellemzői alapján elsősorban a pleisztocénben, míg jóval alárendeltebben a holocén korban történt az üledékképződés, így a mindenütt jelen lévő és változatos vastagságú – csak részlegesen konszolidálódott negyedidőszaki laza üledékek – általános jelenléte határozza meg a település mérnökgeológiai adottságait.

Az egyes rétegek úgy alkotják negyedidőszaki takarósávot, hogy annak legjellemzőbb – egyúttal legvastagabbnak ismert – képződménye a pleisztocén korú kőzetliszt (közismertebb elnevezése: lösz). Az igazgatási terület egészén – szinte minden részletében törés nélkül – folyamatosan követhető a kőzetliszt összefüggő vagy kitartó elterjedése. Jelenléte mindenütt meghatározó annak ellenére, hogy a patakos völgyek nyomvonalában már a fiatalabb keletkezésű holocén képződmények is megjelennek közvetlenül a kőzetlisztre települve, hiszen ott annak helyi takarósávját alkotják. Az eolikus keletkezésű kőzetliszt vastagsága – a településen mélyített archív kutató fúrások alapján – az aktuális morfológiai viszonyokkal jól párhuzamosítható, hiszen a völgytalpakon mindenütt 5 m-nél, míg a dombháton akár 30 m-nél is vastagabban található. Feküje felső-pannóniai finom szemcsés (homokos, aleuritos) képződménycsoport, ám annak felszíni kibúvási a takarósáv teljes fedése és folyamatossága okán nem ismertek.

A teljes lösztömeg valójában több üledékképződési szakaszt jelképez, hiszen keletkezésére jellemző fosszilis talajszintekkel tagolt. Alsó része tömöttebbnek ismert, jellemzően vályogos állapotú, míg a felső szakasza lazább településsel helyenként sávosan kissé homokos. A településen található nyitott kőzetfalak mindenütt az utolsó üledékképződési szakaszban keletkezett sávot tárják fel. Utóbbi részlete – nyílt feltárások szerint – olyan talajszinttel is tagolt, amely helyenként csak szabálytalan szalagként mutatkozik. Ezen sajátosság jelképezi, hogy a jelenlegi morfológiai helyzet kialakulása már több tízezer éve megkezdődött, vagyis a legutolsó löszhullás valójában már az akkori egyenlőtlen felszínen történt. Így érthető, hogy a mélyebben lévő vályogos lösztömeg a fedősávnál tömörebb állapotú az egykori klimatikus hatások következményeként.

Az általános építésföldtani viszonyokat figyelembe véve, a napjainkra is jellemzően szélsőségesen megismétlődő lepusztulási folyamatokat ismerve, a település belterületének kialakulása az eróziós hatások eredményeként kialakult széles patakos völgy (Palotabozsoki-vízfolyás vagy korábbi elnevezése alapján a Mill-patak) nyomvonalában tapasztalható helyi előnyök kihasználásával történhetett.

A település igazgatási területére érvényes földtani jellemzők, valamint az aktuális morfológiai viszonyok alapján megállapítható, hogy a jelenlegi felszínen – az aktuális morfológiai formák alapján – nem mutatkoznak a már meglévő és a jövőbeni épített környezet fennmaradását veszélyeztető hegyszerszerkezeti elemek. A földtani felvételezések során nem váltak ismertté süllyedést vagy emelkedést eredményező aktívnak minősíthető törésvonalak. A jelenlegi terepszinten nincs olyan morfológiai forma, amelynek jelenléte összefüggésbe hozható a település igazgatási területén előforduló aktív vagy akár csak inaktív hegyszerszerkezeti elem jelenlétével. Így az általános üledékföldtani jellemzők és a jelenlegi felszíni viszonyok alapján megalapozottan kijelenthető, hogy a település igazgatási területe tektonikai szempontok alapján nyugodtnak minősül. Jelenlegi földtani ismereteink alapján a településen földtani veszélyforrások kialakulása kizárólag a nem előre jelezhető klimatikus hatásoktól, valamint az emberi jelenléttől függhet, mivel az általános területi elterjedéssel jelen lévő pleisztocén lösz olyan gyors állapotváltozásokra hajlamos képződmény, amelynek elterjedési területén – az eróziós folyamatok és a tartós emberi jelenlét közös eredményeként – esetlegesen tömegmozgások is kialakulhatnak.

Ásványi nyersanyagok

A település igazgatási területén a helyi laza üledékekhez – elsősorban a lösztömeg helyi felhasználásához – kötődően olyan anyagnyerési helyek alakultak ki a történelmi időkben, amelyeknek napjainkban nincs már valós gazdaságföldtani jelentősége, hiszen valójában csak időszakos helyi igényeket kiszolgálva kerültek kialakításra. Ennek megfelelően a település igazgatási területéhez tartozó földrészeket közül napjainkban már egyik sem szerepel az országos ásványvagyon nyilvántartásban, továbbá napjainkban is érvényes bányatelek sem került a közelmúltban kialakításra a településen. Az egykori, vagyis a történelmi időkben kialakított művelési helyszínek egy része spontán módon felszámolódott a növényzet térhódításával vagy az érintett területen a művelési ág megváltoztatásával. A helytörténeti adatok szerint az első jelentős anyagnyerési helyszín – mint egykori tégláégető – a jelenlegi belterület ÉK-i részletében alakult ki. A művelési helyszín viszont napjainkra már teljesen felszámolódott a lakóterület későbbi bővülésének eredményeként. Jóval egyértelműbb anyagnyerési helyek mutatkoznak jelenleg is a belterület déli, délkeleti szegélyén, amelyeket „Schütz” vagy „Göbl” téglagyárként is említenek. Utóbbi tégláégető megszűnését a helytörténeti adatok az 1950-es évekre datálják és az egykori művelési helyszíntre utalóan még napjainkban is láthatók az egykori bevágásosanyagnyerés eredményeként visszamaradt kőzetfal roncsok.

A helytörténeti adatok és a jelenlegi morfológiai jellemzők alapján a település kiépüléséhez több helyen és a visszahagyott állapotok – jelenlegi értékelése – alapján sok évtizeden keresztül végezték a lösz helyi felhasználását, hiszen az közismert alapanyagot jelentett a hagyományos vályogvetésen felül a nívósabb igényekhez is igazodó tégláégetéshez. A lösz célzatos kitermelése során közel a völgytalpszintjéről indulóan völgyoldalakat bontották meg, a gerinc – vagyis a dombhát – felé terjeszkedve.

Az anyagnyerések eredményeként alakultak ki azon változó magasságú kőzetterületek, amelyek az egykori bányaudvarokat szegélyezték. Jelenleg a belterület déli pereme melletti volt Göbl-téglagyár területe a leginkább felismerhető, hiszen ott napjainkban is 4-6 m-es magasságú falrészletek is láthatók. A végső művelési helyszín határvonalán lévő területen itt később pincéket is vájtak. Az itteni pincék jellemzően már elhanyagoltak és bélelés nélküli állapotuk eredményeként visszavonhatatlanul megkezdődött tönkremenetelük. Így a volt bányászati helyszín jelenlegi peremvonala igencsak instabil állapotú, amelyhez alkotóan hozzájárul a peremvonalat feszítő fás növényzet jelenléte.

A kitüntetettnek tekinthető helyi ásványi nyersanyag (löss) célzatos és időszakos felhasználására utalnak még a település további pincés részletei is, hiszen azok egymástól elszigetelten, jellemzően a jelenlegi belterület peremén találhatók.

Azok egy részére szintén a jelenlegi rossz állapot a jelezhető, hiszen létesítésüket nem követte olyan bélelés kialakítása, amely a vékony fedőszál jelenléte miatt, vagy a tartós használat érdekében szükséges lett volna.

Mérnökgeológiai jellemzők

A település jelenlegi épített környezete alatti teherviselő kőzettér igen fiatal geológiai korú, szinte teljesen azonos – szakaszosan megismétlődő eolikus – üledékképződési viszonyokat mutató képződmény. A nyílt feltárások alapján a kőzetliszt vagy a lösz mindenütt meghatározó, mivel szinte minden építmény teherviselő közegét alkotja. A löszre közvetlenül települt – vízfolyások környezetében elhelyezkedő fiatal allúviumsorozat – a belterület építményeinek elhelyezkedése alapján valószínűleg nem tekinthető teherviselőnek. A tartós teherviselésben szerepet kapó kőzettér olyan laza üledék, amely természetes állapotában közepes teherbírással jellemezhető és alkalmas új építmények terheinek tartós elviselésére. Teherviselő képessége azonban alapvetően függ mindenkor állapotától, fedettségétől és a növényzet feszítő vagy terhelő jelenlététől, hiszen erózióra és átázásra egyaránt igen érzékeny. Így nyitott állapotba kerülése együtt járhat olyan állapotváltozással is, amely lokálisan földtani veszélyforrások (pl. csúszás, rokadás, sárfolyás stb.) jelentkezését eredményezi.

Földtani veszélyforrások

A XX. században bekövetkezett és egyes magyarországi településeken az épített környezetre is veszélyeztetést jelentő tömegmozgásos események és helyszínek áttekintése mellett az akkori településrendezési szempontokat is figyelembe véve történt – az 1970-es évektől kezdődően – az Országos Felszínmozgásos Kataszter összeállítása. Elsősorban a károkozást eredményező gravitációs tömegmozgások (omlás, csúszás stb.) kerültek számbavételre a kataszter összeállításakor. Az eseményekről nyilvántartólap készült a mozgástípus és a helyi viszonyok sajátosságait is ismertelve, sőt egyes kárjelentkezések későbbi kezelését a kataszter alapadatainak birtokában kezdeményezték.

Az Országos Felszínmozgásos Kataszter tartalma szerint Palotabozsok területére vonatkozóan XX. századi eseményként vagy korábbi történelmi időkben bekövetkezett tömegmozgásos helyszín rögzítésére nem került sor.

Napjainkban sem azonosítható olyan földrészlet a településen, ahol a meglévő épített környezetre közvetlen hatást gyakorló földtani veszélyforrás jelenléte megállapítható, vagy annak előjelek nélküli aktivizálódásaként gravitációs tömegmozgás kialakulásra utaló terepi

előjelek mutatkoznának annak ellenére, hogy a teherviselő közeg gyors állapotváltozásokra alkalmas. A volt téglagyár kisebb részleges omlásokkal gyengülő kőzetfala a meglévő épített környezetre nem jelent veszélyeztetést.

A jelenlegi állapotok ismertetében nem nagy területigényű, de mindenképpen megismétlődően jelentkező veszélyeztetés – elsősorban omlások – lehetséges helyszínének kell mindenképpen tekinteni a valamikori „Göbl-téglagyár” területét övező rendezetlen, pincékkel, omlásokkal és szakadásokkal gyengített kőzetfalat.

A fal jelenlegi állapota alapján annak jövőben is megvalósuló átrendeződésére kell számítani, hiszen az ottani vájt pincék jelenleg felszakadó állapotúak és a peremvonalai fás növényzet nemcsak felesleges terhelést, hanem megismétlődően változó erősségű feszítést is gyakorol.

Építésföldtani viszonyok és értékelés

A településre jellemző földtani felépítés és az aktuális morfológiai viszonyok ismeretében a jelenlegi és a hatályos településrendezési terv módosítási szándéka keretében előirányzott területhasználati célok megvalósulását – valamint azok tartósságát – alapvetően a fiatal geológiai korú kőzetliszt (löss) állapota és az aktuális felszíni formák jelenléte határozhatja meg. A mindenütt jelen lévő, így a jelenlegi belterület – és a tervezett építési helyszínek – alatti gyors állapotváltozásra alkalmas és erózióra is fokozottan érzékeny löszös sáv aktuális állapota és változásra való hajlama – külön feltételek teljesülével – jelenthet szűk területrészekre kiterjedően nem felismerhető előjelek nélküli veszélyeztetést gravitációs tömegmozgás esetleges kialakulásával. Ennek lehetősége adott a kőzettér mérnökgeológiai adottságai alapján, azonban a probléma jelentkezéséhez a szakszerűtlen emberi jelenlét is szükséges, hiszen az aktivizálódás mindenképpen klimatikus hatásokra következhet be a kőzettér alkalmasságát teljes mértékben kihasználva és szoros összefüggést is mutatva az ember tevékenységével.

A lehetséges káresemények megelőzéséhez viszont elégségesnek mutatkozik, ha a további területhasználat – a kőzettér mérnökgeológiai sajátosságainak és a klimatikus hatások várható kilengéseinek ismerében – alkalmazkodással történik.

A belterület peremén több helyen is megmutatkozva mesterséges bevágásokkal kiképzett kőzetfalak megbontásával, valamint a történelmi területhasználat során fokozatosan kimélyült „mélyutas” részletek kihasználásával kerültek kialakításra azon pincék, melyeket a helyiek pincesoroknak is neveznek (pl. Rákóczi F. u., Petőfi S. u., Zrínyi M. u.). Kialakulásuk – a bejárati nyílásoknál tapasztalható állapotok szerint – szinte mindenhol vájással történt. Jelentős számmal vannak közöttük olyanok, amelyek jelenleg valós funkció nélküliek. Tartós használattal vagy esetleg biztosítással esetleg megbízható béleléssel kialakított pincék – a helyiek szerint – inkább csak elvétve találhatók (leginkább a Rákóczi F. utcai pincéknél vannak megerősített bejáratok).

Ennek ismeretében a település távlati fejlesztésekor számításba kell venni a pincesorok jelenlétével terhelt területek elhelyezkedését és az ottani egyes üregek aktuális viszonyait, mivel a jövőben számítani kell a nem hasznosított és béleletlen állapotú pincék felszakadására, vagy a nem bejárhatóknál az egyértelmű előjelek nélküli beomlásra, felszakadásra. Kedvező helyi adottságnak tekinthető viszont, hogy a pincesorok vájt üregeinek szelvényei szinte mindenhol olyan irányokba tartanak, ahol a terepszinten jelenleg

nem található építmények, továbbá térbeli kiterjedésük és lehetséges felszakadásuk következménye nem veszélyeztető a közeli meglévő épített környezetre.

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Pécsi Bányafelügyeleti Osztály tájékoztatása és adatszolgáltatása a következő:

1./ A földtani és ásványi nyersanyag kutatások eredményei alapján összeállításra került Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban olyan helyszín nem szerepel, amely Palotabozsok község igazgatási területéhez tartozik és ásványvagyon gazdálkodási övezetbe sorolandó.

2./ Az Országos Felszínmozgásos Kataszterben és a Bányafelügyelet rendelkezésére álló gravitációs tömegmozgásokat összegző archív és aktuális nyilvántartásban szerepel Palotabozsok község közigazgatási területéhez tartozó földrészlet, így a hatályos településrendezési eszközök felülvizsgálata során szükséges elkülöníteni nyilvántartásban is szereplő földtani veszélyforrások területe övezetbe tartozó földrészletet.

Termőföld

A talajok zömmel a kis lejtőszögű, pannon agyagos üledékekre települt löszön képződtek, mely agyagbemosódásos barna erdőtalajok főként szántó (60%), míg a pannon üledékeken kialakultak nagyrészt erdő (35%) és szőlő (5%) hasznosításúak lehetnek. A kistáj uralkodó talajtípusa a löszön képződött barnaföld (55%), mely vályog mechanikai összetételű, és vízgazdálkodásukra a közepes vízvezető és az erős víztartó képesség a jellemző. A barnaföldeket a sztyepesedési folyamatok uralkodóvá válása csernozjom barna erdőtalajokká (12%) alakította. Talajszerkezeti sajátosságuk következtében vízgazdálkodásuk a barnaföldekénél kedvezőbb. Az alacsonyabb térszínek löszös alapkőzetén csernozjom talajok (11%) találhatóak. A vízhatás alatti rét és öntés réti talajok együttes részaránya 10%, mely területek pl. a Karasica menti öntés réti talajok löszön képződtek.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A földhasználó erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szél-erózió (a továbbiakban: erózió) megakadályozása érdekében köteles

a) szántó művelési ágú földrészleten

aa) a talajfedettséget szolgáló növényeket termesztetni, és

ab) olyan művelési módot alkalmazni, amely a talaj szerkezetességének megővásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását, és/vagy

ac) szintvonalas művelést folytatni;

b) ültetvény területen

ba) szintvonalakkal párhuzamos irányú telepítést végezni, vagy

bb) a sorközök fedettségét gyepesítéssel, talajtakarással biztosítani;

c) rét, legelő (gyep) művelési ágú földrészleten

ca) fokozott gondot fordítani a talajt kímélő legeltetésre, valamint

cb) ahol a gyeptakaró a talajvédelem követelményeinek nem felel meg, azt felújítással helyreállítani.

Amennyiben az előző felsorolásban írt kötelezettségek teljesítése sem alkalmas az erózió megakadályozására, úgy a földhasználó köteles

a) a művelési ágot megváltoztatni, vagy

b) gyep-, cserje- és erdősávot létesíteni, vagy

c) talajvédelmi műszaki beavatkozásokat, valamint létesítményeket alkalmazni.

Az erózió elleni védelmet nyújtó terepalakulatokat, gyep-, cserje- és erdősávokat meg kell őrizni.

A felszín alatti vizeket a jelenleg még művelésben tartott területeken mezőgazdasági eredetű terhelések érik. Mezőgazdasággal összefüggésben meghatározó az erdőgazdálkodás és a szántóföldi növénytermesztés.

Palotabozsok a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006.(II.7.) Korm. rendelet alapján kijelölt és a nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2007.(VI.1.) FVM rendelet melléklete által nyilvántartott nitrátérzékeny területeket nem érint.

Fentiekből adódóan a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004.(XII.25.) KvVM rendelet előírásait ennek megfelelően kell betartani.

Felszíni és felszín alatti vizek

Felszíni vizek szempontjából Palotabozsok község igazgatási területe az érvényben lévő Vízugyűjtő-gazdálkodási Tervek szerint a Palotabozsoki-vízfolyás, a Horpács-patak és a Véménd-Bári- vízfolyás, a Belsőréti-patak, valamint a Csele-patak felső és a Hímesházi-patak vízfolyás felszíni víztesteket érinti.

Felszín alatti vizek szempontjából az 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozattal kihirdetett Magyarország második (felülvizsgált) vízugyűjtő-gazdálkodási terve alapján a település a Duna részvízugyűjtő, Alsó-Duna jobb part tervezési alegységen belül, Karasica-vízugyűjtő megnevezésű, dombvidéki sekély porózus felszín alatti víztestet érinti.

A vízugyűjtő-gazdálkodási tervezés során meghatározottak szerint, a felszín alatti víztest mennyiségi (a vizes és szárazföldi ökoszisztémák gyenge állapota miatt) és kémiai állapota (nitrát – NO₃ által szennyezett ivóvízbázis védőterülete miatt) egyaránt jó minősítést kapott.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 2. § 19. pontja és a VITUKI Nonprofit Kft. által kiadott lista (1991 – 1995) alapján Palotabozsok a magas talajvízállású települések közé tartozik.

A településen biztosított az egészséges vízellátás. Palotabozsok község vízellátása a Somberek - Palotabozsok kistérségi vízellátó műről biztosított.

A szennyvízcsatorna hálózat kistérségi rendszerben kiépült, Somberekkel közösen. A szennyvíztisztító telep Somberek Község külterületén, a településtől délre épült a Sombereki árok és a Véménd-Bári vízfolyás völgyében. A szennyvízhálózatra való rácsatlakozási arány javítása szükséges.

A település fejlődéséhez elengedhetetlen a szennyvízcsatornázás és -tisztítás követelményeknek megfelelő üzemeltetése.

Palotabozsok község a Véménd-Bári vízfolyás mellékágának, a Palotabozsoki-ároknek a vízgyűjtő területén helyezkedik el, ami a község felszíni vizeinek befogadója is. Az árok Palotabozsok belterületén megfelelő szelvénnel, de a domborzati adottságokhoz igazodva kis lejtéssel épült ki. A belterületi szakaszon az árok kezelősávja jelentős hosszon jelenleg nem biztosított, így az árok rendszeres évenkénti tisztítása, kaszálása és iszapolása csak nagyon nehézkesen végezhető el. Fontos lenne, hogy a rendezési tervben javasolt kezelő sáv alatti árokszakaszon, az árok megközelítését legalább a gyalogos megközelítésre alkalmassá tegyék.

Palotabozsok területét a Palotabozsoki árok 0+945-5+700 km közti szakasza érinti. Az árok a 3+500 km szelvényéig a külterületen, a Magyar Állam tulajdonában, és a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében van. Az érintett Palotabozsokot érintő szakasz helyrajzi száma: Palotabozsok 056.

A 3+500 km szelvénytől az árok tulajdonosa, és kezelője Palotabozsok Község Önkormányzata. Az árok a belterületi szakaszon a Rákóczi utcáig szinte csak a Petőfi utcából, a csatlakozó vízelvezető árok mentén közelíthető meg. Az árok ezen a szakaszon kis lejtésű, nagy a feliszapolódás, a meder növényzettel erősen benőtt. A Rákóczi utca és a Tavasz utca kereszteződésében ez miatt többször voltak kiöntéssel járó vízkár események.

A vízelvezető kapacitás lecsökkenése miatt a vízfolyás mentén a mélyebb fekvésű ingatlanoknál, a Petőfi utcában is gyakoriak a kiöntések.

Palotabozsok településre rendelkezésre áll Vízkár elhárítási terv, ami jól bemutatja az árok feliszapolódása, és a meder érdességét lényegesen megnövelő növényzet jelenlétének következményeit.

A tervben évenkénti minimum kétszeri kaszálást, és 5 évenként a meder kotrásának elvégzését javasolják.

Természetesen a parti sáv hiánya miatt ezek a tevékenységek csak rendkívül költségigényes kézi munkával végezhetőek el, amire a pénzügyi forrás biztosítása a kis költségvetéssel rendelkező Önkormányzat részére gondot okozhat.

Célszerű ezért pályázati lehetőséget keresni a Rákóczi és Tavasz utcai csomópont alatti kritikus mederszakasz kis lejtésű szakaszának burkolási munkáira. A burkolat kiépítése után lényegesen lecsökkenne az árok fenntartásának költsége, megnőne a meder vízelvezető képessége.

Célszerű megvizsgálni a vízfolyás Palotabozsoktól északra lévő szakaszán záportároló létesítésének a lehetőségét. Az M-6-os autópálya nyomvonala miatt erre csak Véménd Község területén van lehetőség, ezért a helyzet kezelésére szükséges a két önkormányzat együttműködése.

Vízminőség-védelmi szempontból Palotabozsok közigazgatási területe a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004.(VII.21.) Korm.rendelet „Felszín alatti víz állapota szempontjából

érzékeny területek besorolása” című 2. számú melléklete, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004.(XII.25.) KvVM rendelet melléklete alapján, Palotabozsok település közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek közé tartozik.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Megyei Kormányhivatal talajvédelmi hatóságának engedélye szükséges a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyeper-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megővni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígrágya kijuttatása termőföldre.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint Palotabozsok nem nitrát-érzékeny területű település, így irányadó jelleggel - különösen az állattartó telepeken - kell betartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet szerint a „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: Bányafelügyelet) hatáskörét és illetékességét a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 43.§ (3), valamint 44. § (1) bekezdése határozza meg.

A bányafelügyeletként eljáró hatóság feladat- és hatásköre:

A Bányafelügyelet engedélyezi egyebek mellett:

1. nyílt területen az ásványi nyersanyagkutatást,
2. a bányatelek megállapítását követően az ásványvagyon feltárását és kitermelését, valamint a kitermelés szüneteltetését, földgáz tárolására alkalmas földtani szerkezetek kutatását, kiképzését és tárolásra történő hasznosítását, ha ez a környezetet nem veszélyezteti,
3. a cseppfolyós propán-, butángázok és ezek elegyei tartályban vagy palackban történő forgalmazását, a cseppfolyós propán-, bután gázok és ezek elegyei töltő és tároló létesítményeinek, valamint elosztóvezetékeinek létesítését, használatba vételét és elbontását, valamint felhagyását,
4. a geotermikus energia kinyerését és hasznosítását, valamint az ehhez szükséges földalatti és felszíni létesítmények megépítését, ha a tevékenység nem vízjogi engedély köteles,
5. a bányászati hulladék kezelését,
6. a polgári robbantási tevékenységet és a polgári felhasználású robbanóanyag forgalmazását,
7. a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó nyomástartó berendezések és rendszerek engedélyköteles létesítését, javítását, átalakítását, használatbavételét,
8. a földtani kutatást,
9. a vizek kártételei elleni védelem és védekezés célját szolgáló közcélú vízilétesítmények létesítéséhez szükséges ásványi nyersanyag-kinyerő helyek létesítését, üzemeltetését, megszüntetését,
10. az ásványvagyon-gazdálkodási célokat szolgáló, a szénhidrogén kutatása és kitermelése során alkalmazott rétegrepesztést, rétegsavazást, gázbesajtolást, rétegenergia-pótlást, valamint a rétegrepesztési technológia és rétegenergia-pótlás céljából alkalmazott vízbesajtolást,
11. a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 1. § (1) bekezdés a)-m) pontjában meghatározott tevékenységek gyakorlásához szükséges építmények, létesítmények és berendezések, továbbá a cseppfolyós propán-, butángázok és ezek elegyei töltő és tároló létesítményeinek és elosztóvezetékeinek építését, használatbavételét, javítását, átalakítását, bontását és felhagyását, valamint
12. egyes nyomástartó berendezések építését, használatbavételét, javítását, átalakítását,
13. meddőhányók létesítését, hasznosítását és megszüntetését,
14. a robbanóanyagok gyártását - ideértve a robbanóanyag helyszíni kezelését is -, megszerzését, tárolását, felhasználását.

A bányatelket kérelemre, külfejtési művelésre vonatkozó bányatelek esetében az ingatlantulajdonosoknak a bányatelekkel lefedni tervezett ingatlanok várható igénybevételi ütemtervével és az ingatlanok használati, hasznosítási, illetve rendelkezési jogával kapcsolatos észrevételei figyelembevételével a bányafelügyelet határozatban állapítja meg.

A Bányafelügyelet által engedélyezett létesítmény felhagyását, lebontását - ha ahhoz hatósági engedélyre nincs szükség - a munkálatok megkezdése előtt legalább 15 nappal be kell jelenteni a bányafelügyeletnek.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

Palotabozsok érzékeny f.a. terület besorolású település a felszín alatti vizek minőségi védelmét szolgáló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet a felszín alatti víz szempontjából a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet előírásai szerint.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.

A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély), figyelembe kell venni.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet előírásait a parti sávra és a veszélyeztetett területeket érintő módosításoknál figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél stb. kell a szükséges

engedélyezéseket lefolytatni. A vízfolyásokat érintő beruházásokról tájékoztatni kell a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóságot.

A vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet szerint kell összeállítani az engedélyezési dokumentációt.

A tervek engedélyezése csak a jogszabályban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet.

Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A vízbázisok védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait. Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt arról, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A. §-a szerint.

3.2.2. A levegőminőség védelme

Palotabozsok közigazgatási területe levegőminőségi állapotát jellemzően a mezőgazdasági és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. A lakossági eredetű tevékenységnél különös tekintettel a fűtés jön számításba.

A településtervezés következtében – figyelembe véve a település lakossági szokásait, tevékenységét is - várhatóan nem romlik a település levegőminőségi állapota.

A község levegőminőségét

- az egyedi fűtések,
 - a közlekedés és az
 - egyéb gazdasági és kisipari tevékenységek
- emissziója határozza meg.

Az egyedi és lakossági fűtések energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők.

A területeken való beruházások során energiatakarékos műszaki megoldásokat és környezetkímélő energiahordozókat (földgáz, megújuló) kell alkalmazni az elérhető legjobb technika szintjének megfelelően.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a megújuló energiák igénybevételét és a földgázrendszer fenntartását. Az energia árak növekedése miatt jellemzően ismételten a vegyes tüzelés került előtérbe, amely nagyobb porterhelést eredményez.

A település levegőminőségi állapotára a közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás is hatást gyakorol.

A közlekedés légszennyezőanyag kibocsátása az utak mellett elhelyezkedő területeken észlelhető légszennyezőanyag-terhelés.

A közlekedési eredetű légszennyezés a településen áthaladó 5606-os sz. közlekedési út térségében meghatározó. Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési útjainak korszerűsítését.

A lakott terület nyugati oldalán halad az 5606 jelű, Somberek - Pécsvárad összekötő út. Átlagos napi forgalma 2 123 egységjármű. Pécsvárad felől természeti szépségekben gazdag, ámbár veszélyes kanyarokkal és terepalakulatokkal tarkított útvonal vezet Palotabozsokig. Dél felé menő szakasza nyugodtabb terepen halad és Somberek után Mohácsnál végződik.

Közlekedési eredetű légszennyezés a településen haladó, és a belső közlekedést biztosító út térségében jellemző, amely zömében a helyi lakosság közlekedéséből származik.

A település kellően átszellőzött.

A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még szilárd burkolattal el nem látott utak por-mentesítését, csapadékos időjárásban a sárfelhordások megszüntetését, az útpadkák rendezését.

A 64 jelű Pécs – Bátaszék vasút teljes hosszában megszűnt a személyforgalom, Pécsvárad és Bátaszék között pedig mindenféle forgalom. A vágányok egy részét elbontották, de több szakaszon még megmaradt. Azok a terepviszonyok, amelyek a vasúti és közúti motoros gépjárművek közlekedésére kedvezőtlenek, a szabadidős kerékpározás számára kifejezetten kedvezőek.

Az egyéb gazdasági és kisipari tevékenységek során a diffúz jellegű kibocsátások okozhatnak zavaró hatást (por, bűz). A településen jelenleg nem folytatnak jelentős légszennyező hatású tevékenységeket, mely jelentős határérték túllépést eredményezne. Az állattartás volumenének jelentős csökkenésére tekintettel nem tapasztalható jelentős bűzterhelés. A nagyobb volumenű állattartó létesítményeknél időszakosan (baromfi állománycsere és a létesítmények takarítása, trágya szállítás és a rendkívüli események) jelentkezik nem kívánatos bűzterhelés.

A vonatkozó jogszabályok betartásával, elsősorban a "jó mezőgazdasági gyakorlat" szabályairól szóló előírások megkövetésével és betartásával hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok.

A levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények

A levegő minőség megőrzéséről és javításáról a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni.

A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011.(I. 14.) VM rendelet tartalmazza.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források (pl.: hígtrágya tárolók stb.) vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az óras átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A Község jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzet megítéléséhez a terület légszennyezettségi paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat.

A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok vonatkoznak.

Az egyes tevékenységek illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról külön jogszabály rendelkezik a 26/2014. (II. 25.) VM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 14/2015. (II. 10.) Kormányrendelet követelményeit. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűzkibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani.

A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terheli.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások során állapítja meg a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás szabályait a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet határozza meg.

3.2.3. Hulladékgyűjtés

A település a Mecsek-Dráva Regionális Programhoz csatlakozott, megoldott a települési hulladékok elszállítása. A közszolgáltatás keretében a Dél-Kom Dél-Dunántúli Szolgáltató Nonprofit Szolgáltató Kft. végzi a hulladékok elszállítását. Biztosított a házhoz menő szállítással a hulladékok szelektív gyűjtése („kék és barna kukák”) és elszállítása.

A hulladékgyűjtéssel szemben támasztott követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladékról szóló CLXXXV. Törvény szerint az Országos Hulladékgazdálkodási Közzolgáltatási Terv koncepciójához való illeszkedés feltételeinek teljes körű megteremtése jelenleg folyamatban van.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírászerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növény-védőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. Törvény

- 32/A. § (1) bekezdés d.) pontja szerint az állam az, aki elkészíti az Országos Hulladékgazdálkodási Közzolgáltatási tervet, amely többek között meghatározza a közzolgáltatás ellátásának optimális területi lehatárolását és az adott területen minimálisan ellátandó közzolgáltatási feladatokat,
- 32/A. § (3) bekezdés c.) pontja szerint a Koordináló szerv az, aki az érintett közigazgatási szervezeteknek javaslatot tesz a hulladékgazdálkodási közzolgáltatás szabályozására.

Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A 2012. évi CLXXXV. törvény szerint el kellett készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét. Az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét a köztisztasággal összefüggően, rendeletben kell meghatározni.

A közzolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közzolgáltatási szerződésről a 317/2013. (VIII. 28.) Kormányrendelet, a települési hulladékkezelési közzolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 64/2008. (III. 28.) Kormányrendelet rendelkezik.

A hulladékok jegyzékét a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 21.) VM rendelet tartalmazza.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a veszélyes hulladékokra.

A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerinti kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem, hulladék. Az állati tetemek elhelyezése az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről szóló 110/2002. (XII. 12.) OGY határozat, valamint a hatályon kívül helyezett 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet értelmében 2005. december 31-e után nem történhet döngútban, döngtén.

A hatályos jogszabály a 45/2012. (V. 8.) VM rendelet. A döngút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás a megnyugtató hosszú távú megoldás.

Az elhullott állatok tetemeinek, mint a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról és az 1774/2002/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1069/2009/EK rendelet 9. cikk szerinti 2. kategóriába sorolt állati hulladéknak, ártalmatlanító üzembe történő szállítás céljából erre engedéllyel rendelkező vállalkozásnak való átadása, vagy engedélyezett kikapacitású hulladékégetőben történő elégetése megfelelő.

Az állati tetemeket elszállításukig szilárd padozatú, mosható falfelületű, fedett, zárható, kerítés vonalában elhelyezett és kívülről üríthető hullatárolóban kell elhelyezni.

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások,
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

A **közlekedési eredetű** zajforrások közül a **közúti közlekedésből** eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

Zajterhelés a közlekedési utak mellett elhelyezkedő területeken észlelhető.

A **közlekedési eredetű** zajforrások közül a **közúti közlekedésből** eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

Palotabozsok település közigazgatási területe az 5606-os számú országos összekötőút mentén észak-dél irányban húzódva helyezkedik el. A település közúthálózatának gerincét az 5606 számú összekötő út jelenti, melynek belterületi szakasza a Kossuth L. utca. A település főbb lakóútvonalai: Petőfi S., Hunyadi J., Rákóczi F., Tavasz utcák.

Mind az összekötő út, mind a lakóutak melletti területek funkciója falusias beépítésű lakóterület.

A lakott terület nyugati oldalán halad az 5606 jelű, Somberek - Pécsvárad összekötő út. Átlagos napi forgalma 2123 egységjármű. Pécsvárad felől természeti szépségekben gazdag, ámbar veszélyes kanyarokkal és terepalakulatokkal tarkított útvonal vezet Palotabozsokig. Dél felé menő szakasza nyugodtabb terepen halad és Somberek után Mohácsnál végződik. Palotabozsok régi útja ma is a település tengelye.

A 64 jelű Pécs – Bátaszék vasút teljes hosszában megszűnt a személyforgalom, Pécsvárad és Bátaszék között pedig mindenféle forgalom. A vágányok egy részét elbontották, de több szakaszon még megmaradt. Azok a terepviszonyok, amelyek a vasúti és közúti motoros gépjárművek közlekedésére kedvezőtlenek, a szabadidős kerékpározás számára kifejezetten kedvezőek.

Közlekedési eredetű zajterhelés a településen haladó, és a belső közlekedést biztosító út térségében jellemző, amely zömében a helyi lakosság közlekedéséből származik. Jelenleg belterületen nem tapasztalható a közlekedési eredetű zaj-terheltség jelentősebb zavaró hatása.

Az **ipari jellegű** zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezhet.

A község belterületén jelentős zajforrást üzemeltető telephely nem működik. A zajterhelési határértékek teljesülését a telepengedélyezés során ellenőrzik.

Az **egyéb jellegű zajforrások** közé tartoznak a szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (italboltok, büfék), ezek működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

A jogszabály értelmében a szórakoztatóipari létesítmények, illetve hangosító berendezések is üzemi létesítménynek minősülnek, ezért a környezetükben is gondoskodni kell a zajterhelési határértékek betartásáról.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Palotabozsok Község zajhelyzete kedvező.

Fontos feladat tehát a csendes és nyugodt környezet biztosítása érdekében a területrendezés, területfejlesztés eszközeinek megfelelő alkalmazása, a helyi szabályok megalkotása és érvényesítése, melyekkel csökkenthetők a káros mértékű terhelések, és egyidejűleg az új terhelések kialakulása megakadályozható.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A településfejlesztés és településrendezés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a

zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendelet tartalmazza.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (6⁰⁰-22⁰⁰) és külön az éjszakai (22⁰⁰-6⁰⁰) időszakokra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket (jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben foglaltak szerint).

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítése, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. A követelményeket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.

A forgalom nagyságának figyelembevétele a Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Rt. által kiadott „Országos Közutak 2015. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” adatainak, és az ÚT 2-1.302.2003 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrejelző módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékek alapján történik. A zajterhelési határértékeket új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a 27/2008. (XII. 3.) KvVM – EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza.

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendők:

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	45	35

2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, temetők és a zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EÜM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L _{TH}) az L _{AM} kö megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutak-tól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, temetők és a zöldterületek	55	45	60	50	65	55
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KvVM-EÜM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

3.2.5. Táj- és természetvédelem

A táj- és természetvédelmi területekre tekintettel a település közigazgatási területére részletes településtervet megalapozó vizsgálat készül a táji és természeti adottságokra és örökségre, jellemző tájkarakterre és a zöldinfrastruktúra-hálózatra.

A vizsgálat kiterjed a táji besorolásra, a természeti adottságok, a tájhasználat, tájszerkezet és a tájtörténeti vizsgálatra, a tájhasználat értékelésére.

A vizsgálat továbbá kiterjed a táj terhelhetőségére és a védett, védendő táji-, természeti értékek, területek rögzítésére.

Továbbá a természetvédelmi, tájvédelmi és tájképvédelmi konfliktusok és problémák feltárása mellett a zöldfelületi rendszer, valamint a zöld infrastruktúra vizsgálatára.

Táji besorolás, természeti adottságok

Nagytáj	Dunántúli-dombság
Középtáj	Mecsek és Tolna–Baranyai-dombvidék
Kistáj	Dél-Baranyai-dombság

Palotabozsok területének domborzati viszonyai

Palotabozsok nagyobbik része völgyközi hátakra tagolt eróziós-deráziós dombvidék. Dombjai északnyugati-délkeleti irányban nyúlnak el. A **Dél-Baranyai-dombságon** belül az arra jellemző átlagos morfológiai viszonyokhoz képest kevésbé változatos felszíni formák, lejtési és kitettségi viszonyok jellemzik. Legkiemelkedőbb pontjai nem érik el a tengerszint feletti 200 méter magasságot. A határ legalacsonyabb pontja a település déli határában a Palotabozsoki-vízfolyás völgyében 115 m tszf.

Palotabozsok településen az alábbi vízfolyások találhatók:

- Horpács-patak a nyugati településhatáron
- Palotabozsoki-vízfolyás
- Véménd-Bári-vízfolyás
- Sombereki-vízfolyás

Éghajlata mérsékelt meleg, mérsékelt száraz, a nyár mérsékelt forró, a tél viszonylag enyhe. Az évi középhőmérséklet 10,0 - 10,5 C° körül alakul. A fagymentes napok száma több mint 200. A sugárzási adottságok kedvezőek, hőigényes növények termesztésére kiválóak. A dombvidék változatos felszíne, a talajfelszín rendkívül változó kitettsége - a

reliefenergia - gazdag és változatos mikroklíma térségek kialakulását idézi elő. Völgyhálózata DDK felé nyitott, így sok a kedvező expozíciójú terület, mélyebb völgyei azonban fagyzugosak és ködösek. A megye kevésbé csapadékos területéhez tartozik, az évi csapadékatlag 620 - 650 mm közötti. A leggyakoribb szélirány az ÉNy-i.

Növényföldrajzilag az Alföld része, a kistáj a Pécsi flórajárásba (Sopianicum) tartozik. Potenciális erdőtársulásai a gyertyános kocsányos tölgyesek, az ezüsthársas gyertyános tölgyesek és a tölgy-kőris-szil ligeterdők. Az ember tevékenysége - földfoglalások, új területek igénybevétele, rétek felszántása, szántóföldi növénytermesztés, szőlő- és gyümölcstermesztés, erdőfelújítások, nagyban megváltoztatta a terület ökológiai viszonyait, amely a természetes vegetáció átalakulásához vagy eltűnéséhez, a flóra elszegényedéséhez vezetett. Az eredeti növényzet visszaszorulásával csökkent a vizsgált terület fajgazdagsága. A tájban idegen fajok jelentek meg. A természetszerű társulások kis területre szorultak vissza, de szerencsésen a vízfolyások mentén, összefüggő, folyosószerű területen. Ennek köszönhetően, a szántók és a tájidegen erdők magas aránya ellenére is, e völgyekben járva nagy, összefüggő természetközeli területek találhatók. A mezőgazdasági területhasználat legelterjedtebb kultúrái a búza, az őszi árpa, és a kukorica.

Palotabozsok környékének földtani térképe (Forrás: MBFSZ)

Tájhasználat, tájszerkezet

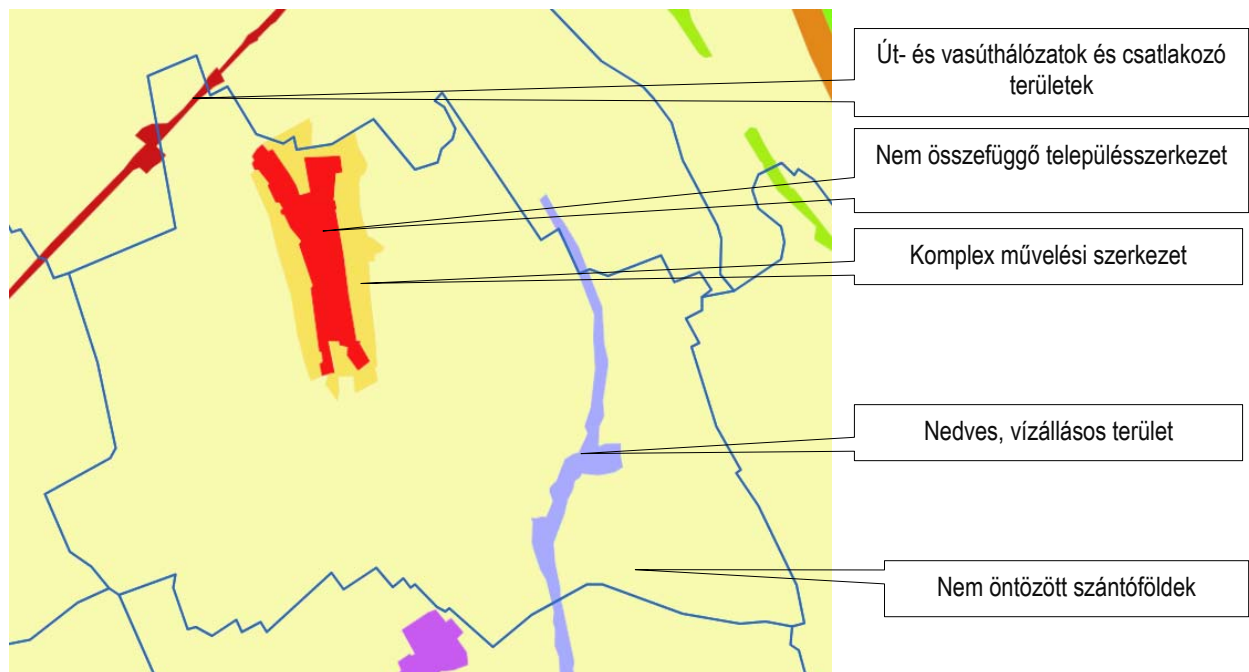
Palotabozsok a Palotabozsoki-vízfolyást kísérő dombvidékre települt. Dombjai hosszan nyúlnak el ÉK-DNY-i irányban. Ugyanezt az irányt követi a településszerkezet is a dombhátra és a dombok oldalába épült házaival.

A falu népe kezdetben feltehetően mezőgazdasággal és állattartással foglalkozott. Később ez bővült a gyümölcs és szőlőtermesztéssel. A patakok vize több malmot hajtott, és számottevő iparos is dolgozott itt.

A táj alakulását alapvetően a termelési viszonyok határozták meg évszázadokon keresztül. A településen a jellemző tájhasználat a mezőgazdálkodás. Termőhelyi adottságai következtében elsődlegesen mezőgazdasági település, ezek és a vízfolyások domborzat által meghatározott váltakozása meghatározza a tájképi adottságait. A mélyen fekvő, vízparti területek érzékenysége, terhelhetősége természetvédelmi, tájképvédelmi, vízvédelmi szempontból eltér a hagyományos mezőgazdasági tájhasználatától.

A vasút inkább csak megközelítette, az M6-as autópálya megépülésével Palotabozsok is könnyen elérhető településsé vált.

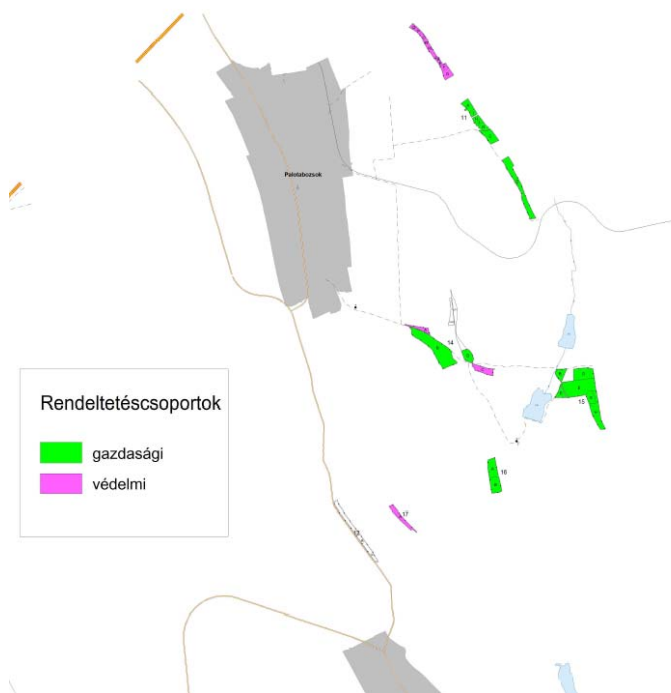
A táj működéséről sok információt nyerhetünk abból, hogy a táj milyen vizuálisan elkülöníthető egységek mozaikjából épül fel. A táj külső megjelenése nem tökéletes leképezése a táj funkcionális működésének, de számos lényeges tájműködési kérdésre – például tájérzékenységi, antropogén átalakítottság mértéke stb. – megfelelő biztonsággal lehet következtetni. A település tájszerkezetét az elsősorban a domborzati és borítottsági viszonyokból fakadó tájhasználatok és a vonalas szerkezeti elemek határozzák meg. A különböző tájhasználatok alakítják ki a település külterületének tájmintázatát, azaz a tájat felépítő természetes, és ember által kialakított tájfoltok tájgeometriai megjelenését. Ennek vizsgálatához a homogének tekinthető alapegységeket a ... ábrán mutatjuk be.

Corine felszínborítási kategóriák Palotabozsok területén (Forrás: TeIR)

Az erdőtlenség alacsony, a település közigazgatási területén az Országos Erdőállomány Adattár mindössze 26,33 ha erdővel borított területet tart nyilván, ami a település területének mintegy 1,3%-a. Az erdőterületek elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása a következő:

- védelmi: 4,52 ha
- gazdasági: 21,81 ha
- közjóléti: 0 ha

Az erdők rendeltetés szerinti eloszlása az erdészeti Adatszolgáltatás alapján (rózsaszín: védelmi, zöld: gazdasági).

A korábbi földtani és ásványi nyersanyag kutatások eredményei alapján összeállításra került Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban olyan helyszín nem szerepel, amely Palotabozsok község igazgatási területéhez tartozik és ásványvagyon gazdálkodási övezetbe sorolandó.

A táj jelenlegi szerkezetének és további fejlődésének legmeghatározóbb vonalas elemei:

- az északnyugat-délkelet irányú vízfolyások
- Az M6-os Palotabozsoktól északra
- Somberek-Véménd összekötő út
- Felhagyott vasútvonal
- Villamosenergia-átviteli hálózat

Tájtörténeti vizsgálat

Számos régészeti ásatás bizonyítja, hogy Palotabozsok területe és közvetlen környéke már az őskorban is lakott volt. Ezt tanúsítják a területén talált leletek, melyek a péceli kultúra, a [mészbetétes edények népének](#) és a [rómaiaknak](#) itteni megtelepedéséről vallanak. A falut a középkorban először az 1015. évi pécsváradi bencés apátság alapítólevele említi. A Zsigmond kori Okmánytár Bosok néven tartja számon. 1499-ben már Palutha-Bosok a neve.

A török hódoltság ideje alatt a falu elnéptelenedik. 1687-ben szabadítja fel a települést a török alól Lotharingiai Károly herceg. 1711-ben szerbek telepedtek a faluba, Melléjük 1724-től németeket telepítettek. A szerb lakosság 1733-tól kezdett innen kivándorolni. Magyarok már a múlt század első felében megjelentek a faluban, de csak 1860 után emelkedett számuk 100 fölé. A mezőgazdasággal, állattartással, szőlőműveléssel foglalkozó lakosság csodálatos települést, termő határt varázsol magának. A mezőgazdasági területet is egyedi módon kapják a betelepülő családok. Minden család 15 hold földet kap a határ több részén

kimérve. Így a családok nemcsak lakás, de földszomszédok is. Ezért kölcsönösen egymásra utaltak otthon és a határban egyaránt. Az 1839-ben pusztító pestisjárványt követően építik Szent Rókus tiszteletére a máig jó állapotban őrzött Rókus kápolnát.

Palotabozsok tájszerkezete az első katonai felmérés idején: ekkor még gyümölcsöskertek szegélyezték a belterületet, voltak kisebb szőlő- és erdőterületek

A község a nevét 1903-ban változtatja meg Palotabozsokra, megkülönböztetésül az ország többi Bozsok nevű településétől. 1904 és 1911 között épül meg a Pécs-Bátaszék vasútvonal, amelynek egyik önálló állomása Palotabozsok. 2000-től részlegesen, 2002-től végleg megszűnik a vasúti közlekedés lehetősége Pécsvárad-Bátaszék között. Az I. világháború a község lakói közül 81 áldozatot követel. Számukra állít emléket a ligetben levő hősi szobor. A II. világháborúba bevonult 250 főből 87-en esnek el. A jelenlegi lakosság-összetétel a II. világháború után alakul ki. Az 1945-ben betelepült magyarok közül a székelyek Bukovinából (Hadikfalva, Istensegíts), a felvidékiek Nagypeszek, Újbars, Marosfalva községekből érkeztek.

Palotabozsok tájhasználatai a második katonai felmérés idején.

Palotabozsok tájhasználatai az 1941-es katonai felmérés idején: kiépült a vasút, eltűntek a szőlők.

Tájhasználat értékelése

A tájhasználat (tájhasznosítás) a tájpotenciál társadalmi célú igénybevétele (MSZ-20370:2003). A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról (1996. LIII. tv. 6§).

Az egyes területek tájhasználataira az OTÉK szerinti területfelhasználási egység és a művelési ág mellett a felszínborítás térképe szolgáltat adatokat. A felszínborítás térkép a tájszerkezet feltárás alapvető eszköze, a földfelszín borításának térképe.

A felszínborítás térkép a tájléptékű és az e feletti hierarchiaszinteken alkalmazható alapadatbázis, amely a felszíni térszerkezet és az ökológiai hálózat nagyléptékű áttekintését teszi lehetővé. Felszínborítási információinak részletessége alapján alkalmazása jó alapot ad tájelemzési és tervezési feladatok ellátására. A felszínborítási adatok meglehetősen jó korrelációt mutatnak a domborzati tájtypusok és az előbb ismertetett tájhasználati egységekkel.

Tájváltozási tendenciák:

- Vonalas közlekedési infrastruktúra-elemek létesítése, felújítása, bővítése, megszűnése
- Szárazodás
- Intenzív mezőgazdasági használat

Tájjelleg (tájkarakter) a természeti és antropogén tájalkotó elemek elkülöníthető, felismerhető, konzisztens rendszeréből, sajátos együtteseiből kialakult jellemzők összessége, amely a tájakat egyedivé, megkülönböztethetővé teszi. Palotabozsok belterületének tagolása, kapcsolatai a Baranyai-dombság többi településének irányába harmonikus, uralkodóan mezőgazdasági jellegű képet mutatnak.

A táj terhelhetősége

A táj terhelhetőségét az adottságnak tekinthető természeti tényezők és az azon kialakult tájhasználat módja határozza meg. Amennyiben a használat nem felel meg az adottságoknak, tájhasználati konfliktusok keletkeznek. A tájrészletek stabilitása pedig a táj terhelésétől, érzékenységétől, regenerálódó képességétől és a tájgondozástól függ. A terhelhetőség továbbá nagyban függ a felszínborítás természetességétől, amely az egyes tájtypusokon belül is különböző lehet. A táj terhelhetősége szempontjából Palotabozsok területét az eltérő természeti adottságok az ökológiai, természetvédelmi érzékenység és a hagyományos tájhasználat alapján a következő tájtypusokra oszthatjuk fel:

- Lakó és települési táj
- Természeti táj (patakmenti területek)
- Mezőgazdasági táj

A lakó és települési táj védelme elsősorban az épített környezet, az örökségvédelem és a kilátásvédelem keretében valósítható meg.

A természeti táj típusa a településtől délre, a patakok mentén található, jellemzően vízjárta területek. A település közigazgatási területén észak-déli irányban keresztül húzódó patak völgyek a tájszerkezet jelentős elemei. A vizes és az erdőterületek és az azokhoz szervesen kapcsolódó természetközeli élőhelyek meghatározóan ökológiai folyosóként az ökológiai hálózat kiemelt jelentőségű részei. Ezek a területek jelentős tájpotenciállal rendelkeznek, az ökológiai rendszer elemei teszik változatosabbá a település meghatározóan mezőgazdasági tájhasználatát.

Horgásztó a patak völgyben (Kép: Hauszmann vendégház)

A hagyományosan árutermelő gazdálkodást szolgáló **mezőgazdasági táj** a település meghatározó része. A mezőgazdasági táj elválaszthatatlan a településektől, hiszen a települések fejlődésében, a mezőgazdaságnak meghatározó szerepe volt. Ma már a foglalkoztatásban az egyes gazdasági ágazatok fontosságában a mezőgazdaság háttérbe szorult ugyan, de a táj fenntartása szempontjából, továbbá a tájhasználatban meghatározó aránya miatt jelentősége távlatban is jelentős marad. A térségben a mezőgazdálkodás hagyományosan erős jelenléttel bír, hosszú távú fennmaradása biztosítottnak tekinthető. A

mezőgazdasági táj területeinek terhelhetőségében a termőföld védelmének prioritását kell érvényesíteni.

A falu tájképe a temetőből

Enyhén hullámos felszínű mezőgazdasági tájtípus a Palotabozsoktól északnyugatra

Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

A település közigazgatási területén fekvő különböző státuszú táj- és természetvédelmi kijelölések területeit összefoglalóan az egyes kategóriák szerint a következőkben mutatjuk be.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Ide tartoznak a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás-rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek.

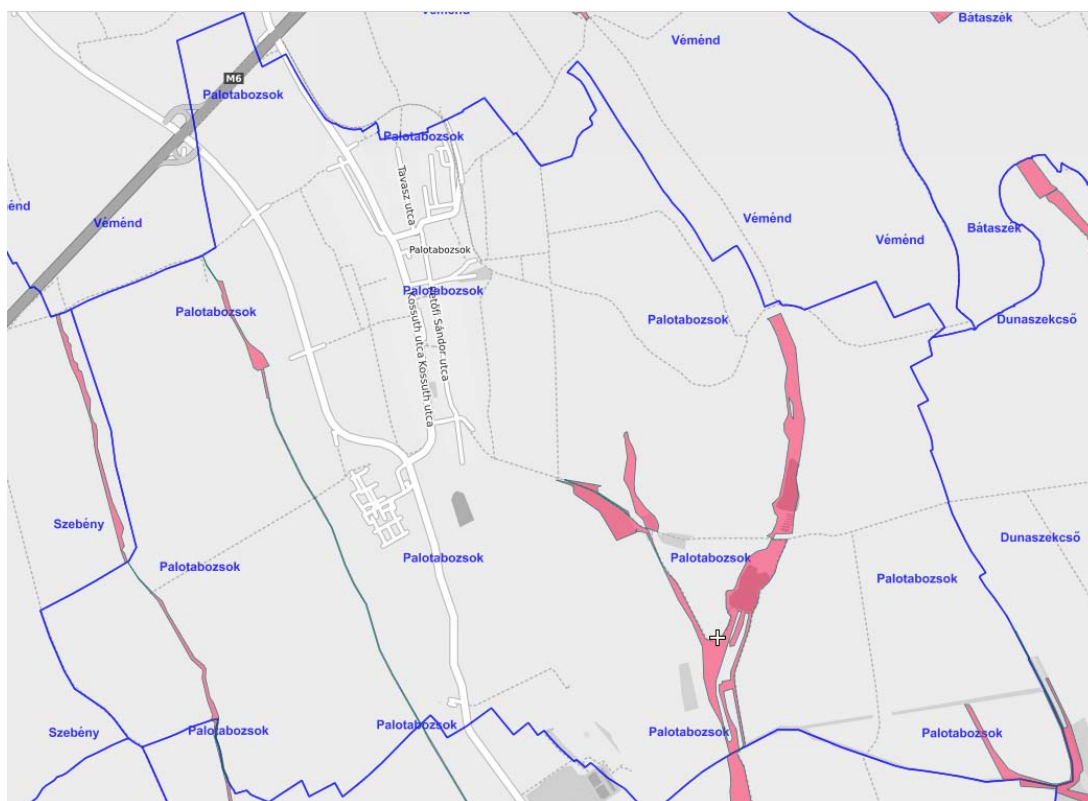
Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, elemek

A természetvédelem alatt álló területek adatait az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Név	Vonatkozó jogszabály
Ökológiai hálózat	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről (53. §), 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (25. 26. és 27. §-ok)
Egyedi tájértékek	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 6. § (3) (4) és (5)

A természeti és táji örökség keretében védelem alatt álló területek:

- Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó besorolású területeit a vízfolyások menti területek alkotják.

Országos Ökológiai Hálózat (aktuális munkaállomány)

- magterület övezete
- ökológiai folyosó övezete
- pufferterület övezete

- A Tvt szerint ex lege védelem szempontjából forrásnak számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad (Tvt. 23§). Ide tartozhat a Sarlós Boldogasszony kápolna melletti forrás, vízhozamát azonban nem ismerjük.
- A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Ezeknek az értékeknek gyakran „csak” a helyi közösségek számára

van jelentősége, mint például a népi vallásosság táji megjelenéseként egy-egy keresztnek, vagy a korábbi tájhasználat emlékeként egy pincének. Sok esetben viszont jelentőségük a helyi szinten messze túlmutat. Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a nemzetipark-igazgatóságok feladata. Az egyedi tájértékek típusait és fajtáit az MSZ 20381:2009 sz. Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése c. szabvány határozza meg. A településen számos tájértéket találunk, amelynek egy része országos vagy helyi védelem alatt álló építészeti érték is. Az OKIR-ban részletesebb ismertetés nélkül negyvenegy tájérték szerepel, ezek nagy része épület vagy épületrészlet.

A DDNPI-s adatszolgáltatásban azonban nem kaptunk az egyedi tájértékekre vonatkozó adatokat, ezért az OKIR-os listát tájékoztató jellegűnek tekintettük, és csak a helyi védelem alatt nem álló, valóban táji léptékű épületeket vettük át. Az egyedi tájértékek (nem teljes) listája saját adatgyűjtésünk alapján az alábbi:

Szám	Név	Típus	Helyi védelem, OKIR
T1	Sarlós Boldogasszony kápolna, szentkút és kereszt együttese	kápolna, kereszt, kút	HV, OKIR
T2	Szentháromság-szobor	Szentek szobra	HV, OKIR
T3	I. és II. világháborús áldozatok emlékműve (Cser Károly 1933)	Emlékmű	HV, OKIR
T4	Kitelepítettek emlékműve (Kamerer Erwin 2006.)	Emlékmű	OKIR
T5	Iskolakerti kereszt	Feszület	HV, OKIR
T6	Templom kereszt (Kaitz-Auth)		HV, OKIR
T7	Krebszt-kereszt		HV, OKIR
T8	Szent Antal szobor	Szentek szobra	HV, OKIR
T9	Vadgesztenye-fasor(Aesculus hippocastanum)	Fasor	OKIR
T10	Kálvária és temetői kereszt	Kálvária, feszület	
T11	Víztorony		OKIR
T12	Volt vasútállomás (Vasúti Múzeum)		OKIR
T13	Petőfi és Rákóczi utca sarkán levő kereszt	Feszület	HV, OKIR
T14	Petőfi utca közepén levő kereszt idős eperfával (Morus alba)	Feszület, idős fa	HV, OKIR
T15	Sportpálya melletti kereszt	Feszület	HV, OKIR
T16	Petőfi utca déli végén levő kereszt	Feszület	HV, OKIR
T17	Rákóczi és Kossuth utca sarkán levő Krebszt-kereszt	Feszület	HV, OKIR
T18	Hunyadi János utca északi végén levő kereszt	Feszület	HV, OKIR
T19	Török-kereszt és kilátás	Feszület	HV, OKIR
T20	Kossuth Lajos utca déli végén levő kereszt	Feszület	HV, OKIR
T21	Szent Rókus kápolna	Kápolna	MJ, OKIR
T22	Zsidótemető	Temető	
T23	Képoszlop (Szent István)	Képoszlop	OKIR
T24	Képoszlop	Képoszlop	OKIR

T1 Sarlós Boldogasszony kápolnája, szentkút és kereszt: A Mária-kápolnát vagy Szentkúti-kápolnát 1892-ben emelték Sarlós Boldogasszony tiszteletére. A helyiek szerint a csodatévő forráshoz emberemlékezet óta jártak a környékeliek betegségükben enyhülést keresni.

T2 Szentháromság-szobor

T3 I. és II. világháborús áldozatok emlékműve: a parkban az 1914-1918-ban elesett 81 bozsoki lakos emlékére egy-egy fát is ültettek.

T4 Kitelepítettek emlékműve

T5 Iskolakerti kereszt

T6 Templom kereszt (Kaitz-Auth)

T7 Krebszt-kereszt

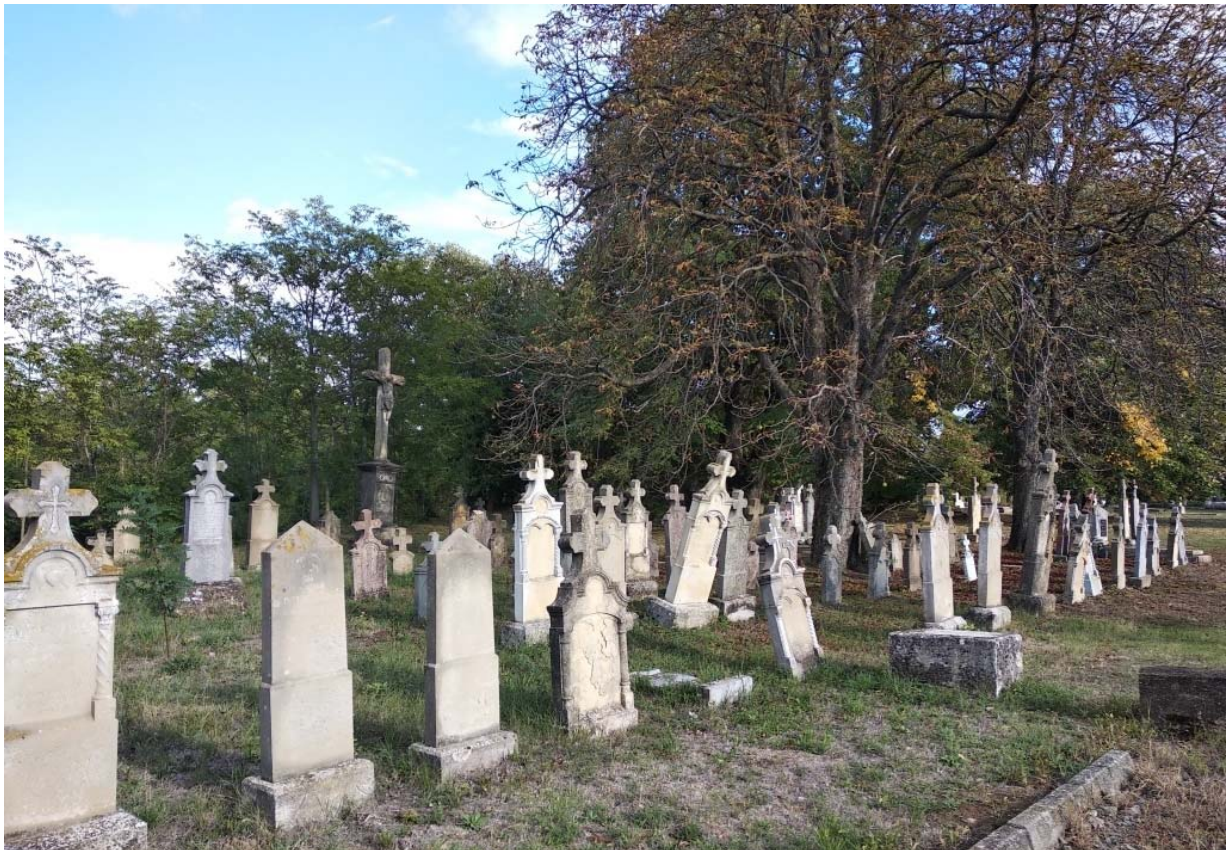
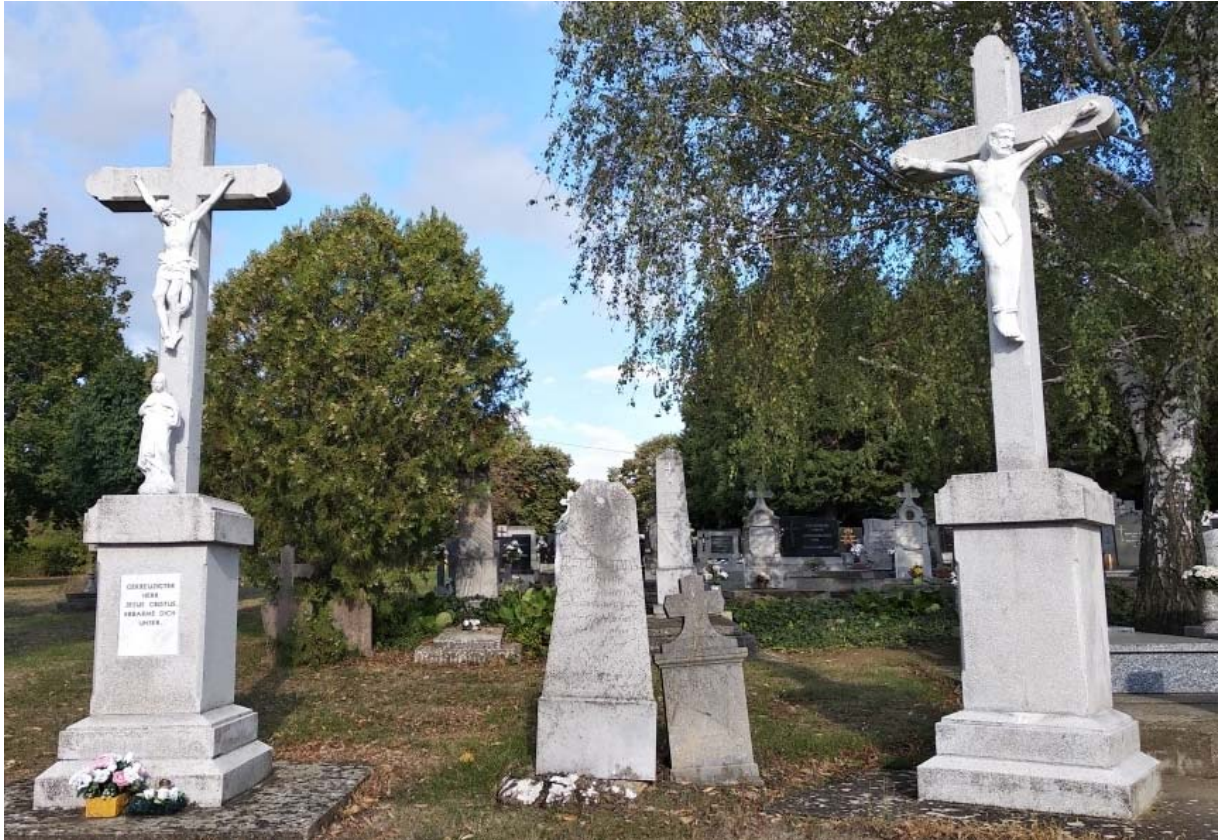

T8 Szent Antal szobor

T9 Vadgesztenye-fasor

T10 Kálvária és temetői keresztek: nemcsak a Kálvária és a rengeteg kereszt, de az idős gesztenyefák és a kilátás is védendő

T11 Víztorony

T12 Vasútállomás (Vasúti Múzeum)

T13 Petőfi és Rákóczi utca sarkán levő kereszt

T14 Petőfi utca közepén levő kereszt időseperféval (Morus alba)

T15 Sportpálya melletti kereszt

T16 Petőfi utca déli végén levő kereszt

T17 Rákóczi és Kossuth utca sarkán levő
Krebszt-kereszt

T18 Hunyadi János utca északi végén levő
kereszt

T19 Török-kereszt és kilátás

T20 Kossuth Lajos utca déli végén levő kereszt

T21 Szent Rókus kápolna

T23 Képoszlop (Szent István)

T24 Képoszlop

Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat célja a biológiai sokféleség és a biológiai kapcsolatok fenntartása, helyreállítása, amely kiterjed mind az élőlények, mind állományaik, mind pedig életközösségeik megóvására, valamint az ökológiai rendszert képező területek működőképességének, természetes dinamikájának biztosítására.

Az ökológiai hálózatot a természetes és természetközeli területek és a köztük kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók, valamint a körülöttük a hatások mérséklését biztosító védőterületek egységes, összefüggő rendszere alkotja. A hálózat csaknem teljes egészében magába foglalja az érzékeny természeti területek és természeti területek egy részét. Igazodva a páneurópai ökológiai hálózat rendszeréhez és figyelembe véve az élőhelyek ökológiai funkcionalitását, övezeti besorolásai alapján Palotabozsok területén ökológiai folyosó övezetébe tartozó területek találhatók. A tájhasználat tervezett alakításában kiemelt hangsúlyt kell fordítani az ökofolyosó funkcionális követelményeinek a biztosítására. A területfelhasználásban biztosítani kell az élőhelyek egymáshoz kapcsolódását.

Természetvédelmi, tájvédelmi és tájképvédelmi konfliktusok és problémák

A tájhasználati konfliktus mindig az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól való eltérés következménye, a táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása.

A település területén előforduló tájhasználati konfliktusok jellegük szerint:

- megfordítható: talajdegradáció, erózió
- mérsékelhető: gazdasági területek, szárazodási folyamatok
- időszakos: légvezeték
- végleges: szabad területek beépítése, útépítés

Funkcionális konfliktusokat az egymást akadályozó, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák, ilyennek tekinthető a vízfolyások menti területek gazdasági hasznosítása, mivel ezek sokszor természeti területek, és ha nem is mindig az ökológiai folyosó részei. A tájhasználati konfliktusok leginkább a gazdálkodók és a helyi közösségek, ingatlanulajdonosok érdekeinek különbségeiből adódik.

A szántóföldi művelés következtében az erózió káros hatásai fokozottan jelentkeznek. Talajvédelmi szempontból Palotabozsok külterülete vízerózióknak kitett terület. A szántókat, ültetvényeket és egyéb művelt területeket sújtó vízmosás-erózió jobbára lösszel és más laza üledékekkel fedett dombsági területeken komoly gondokat okoz. A szántóföldi művelés, a természetes fás növénytakaró irtása következtében megnövekedett lefolyás okozta felárkolódás elsőrendű felszíninformáló tényezővé válik.

Vízmosások képződnek és vágódnak hátra nem csak a művelt területeken, de olyan erdős vidékeken is, ahol a vízgyűjtőn egy bizonyos arányban már megváltozott a felszínborítás.

Vízerózió nyomai láthatóak az űrfelvételen a vízfolyások menti keleti és nyugati irányú, 5-10%-os lejtőkön

A szárazodási folyamatok természetvédelmi szempontból hátrányosak, és hosszú távon a területre jellemző egyes élőhely-típusok eltűnéséhez vezetnek. Ezek a folyamatok a vízfolyások medrének süllyedése, és ezzel párhuzamosan a vizes élőhelyek feltöltődése, magasodása, összességében szárazodása.

A természetközeli területeken az invázív és özönfajok megjelenése jelent veszélyt a terület jelenlegi társulásaira.

A látvány-konfliktus abból adódik, hogy bizonyos területek elemei és épületei nem illeszkednek a szomszédos területek tájhasználatába, élesen elütnek attól. Ilyenek elsősorban a tájképi értékek közelében futó légvezetékek, oszloptrafók.

Zöldfelületi rendszer és zöld infrastruktúra vizsgálata

A települési zöld infrastruktúra elemei

A különböző zöld infrastruktúra elemek azok a szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó, jellemzően zöld- vagy vízfelülettel borított területek, amelyek az életminőség javítását, az egészség-, a környezet-, a természet- és a tájvédelem biztosítását szolgálják. Ezek a településtervben kerülnek meghatározásra.

Csoportosításukat a szakirodalmi ajánlások és a település sajátosságaihoz alkalmazkodva a következők szerint végeztük el:

- Fák és cserjék: a fák pontszerű elemek még a cserjék felületet alkotó és pontszerű elemek, melyek nagy számban zöldfelületként kezelhetők.
- Fasor: a zöld infrastruktúra lineáris elemei, a ZI hálózat folyosói.
- Park vagy kiterjedt belterületi zöldfelület: felületek, melyek a ZI központjaiként szolgálhatnak.
- Települési szövet elemei: a ZI hálózat fontos elemeit jelentik a magánkertek, udvarok felületei is.
- Felszíni vizek: A település szerkezetét és életét meghatározó vízfolyások.

- Külterületek: a külterületek ZI hálózata a különböző területhasználatok szerint azonosíthatók.

ZI elem típusa	Lehatárolás, jellemzők
Fák és cserjék	A település fa- és cserjeállománya, amelyek nem részei valamely mási ZI elemnek. Ide tartoznak az akcióterületek növényzete is. Palotabozsok fáinak és zöldfelületeinek kataszterezése eddig nem történt meg. Több védelemre érdemes idős fa található a településen. Jellemző a vadgesztenye és a hársfa gyakori előfordulása, utóbbiakat Erzsébet-faként ültették. Régebben eperfasorok is lehettek az utak mentén, ennek emléke a megmaradt idős eperfa a Petőfi Sándor utcában. Az emlékműveket szegélyező tujasorok és sövények túl hangsúlyosak, az általuk kísért tengelyben a hősi emlékmű és a templom között a kocsma található.
Fasorok	A településen védett fasor nem található, a fasorok kataszterezése eddig nem történt meg. A település tengelyét alkotó Kossuth János utca nyugati oldalán gömbkőris (<i>fraxinus ornus</i> Mecsek) ültettek. A sportpálya mellett és a volt iskola előtt szép idős platánsor található. Helyi védelemre érdemes a templom északi oldalán levő vadgesztenye-fasor. A többi utcában nem jellemző az egységes fasor, részben a helyhiány, részben a légvezetékek miatt. Mennyiségi bővítésre erősen korlátozott lehetőségek állnak csak rendelkezésre.
Parkok és belterületi zöldfelületek	Szerkezeti-, kondicionáló szempontból legfontosabb, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemnek a Kossuth János utcát kísérő széles zöldfelületeket tekinthetjük a belterület vonatkozásában. Itt gyakoriak a platánok, hárs, juharok, gömbkőrisek, örökzöldek. Ezt egészítik ki a sportpálya és a temetők zöldfelületei. Ezek Zkk, vagy különleges övezetbe tartoznak. Az országos településrendezési és építési követelményekről 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletében található meghatározás szerint Palotabozsok nem rendelkezik települési közparknak megfelelő területtel. Helyi védelem alatt álló zöldfelület nincs a településen, de a temető öreg gesztenye és hársfái és épített értékei miatt érdemes lenne helyi védelemre. A két játszótér körül is megfelelő fajösszetételű, szép zöldfelületek vannak.
Települési szövet zöld elemei	A lakóterületeken, családi házak kertjeiben alapvetően a telekmérettől és a beépítési százaléktól függ a zöldfelületek nagysága, aránya. A lakóházak telkein és azok körüli növényzet egyrészt függ a lakók igény szintjétől, másrészt az adott lakókörnyezettől. Ez tipikusan az a terület, ahol nem nagy beruházási költséggel, új zöldfelületek kialakításával lehet látványos eredményeket elérni, hanem elsősorban a tulajdonosok, kezelők, tervezők szemléletének formálásával, példamutatással, jó gyakorlatok bevezetésével, aprólékos előkészítéssel és nagy figyelem- és munkaráfordítást igénylő gondossággal és igényességgel. Az egykori zártkerti, laza beépítésű területek is a zöld infrastruktúra átalakulóban levő elemei. Szintén települési kiterjedt zöldfelületnek tekinthetjük a temető és a sportpálya területét. A település három ismert temetővel rendelkezik, a szerb temetőt már beszántották. A települési temetők, jelentős zöldfelületi arányuknak köszönhetően, a zöldfelületi

ZI elem típusa	Lehatárolás, jellemzők
	rendszer fontos elemei, de ez a szerepük nincs tudatosan kihasználva Magyarországon, pedig esztétikai értékük nem elhanyagolható. Ahhoz, hogy a temető, mint települési zöldfelület, kellően ki tudja fejteni a hatását, tervezéskor, bővítéskor a meglevő értékes növényállományt fel kell mérni, és megfelelő helyen elhelyezett további növényállománnyal ellátni. A központi széles zöld sáv fejlesztését elsősorban a zöldfelületi karakter erősítése irányába javasolt erősíteni az épített elemek, burkolatok ellenében.
Felszíni vizek	A vízfolyások és parti sávjai nagyrészt az ökológiai folyosó besorolású elemei.
Külterületek	A teljes közigazgatási területet tekintve ez kiegészül a mezőgazdasági területek biológiailag aktív felszíneivel. Ezek egyrészt zöldfelületi elemek, másrészt gazdasági és termelési szempontból értékes területek. A patakmenti gyepes-ligetes természeti területek nagyrészt ökológiai folyosó besorolású elemei, természeti területek.

Az egyik települési játszótér a sportpálya mellett: az idős platánok miatt megfelelő árnyékoltság, tagolás jellemzi.

Kossuth Lajos utcai játszótér: idős platánok szegélyezik.

Kossuth Lajos utcai, iskola melletti játszótér egyike az apszis mögött előnytelen elhelyezésű

Az iskola melletti játszótér elemei az iskolai sportpálya mellett

Gömbkőrös fasor a Kossuth Lajos utcában

Tujasor a Kossuth Lajos utcában az emlékmű és a templom közötti tengelyben, közepén a kocsmával

A tujasor és a kocsm a keleti oldalról, a házak előtt itt is gömbkőrisek vannak.

Nyírt sövény és tuják a kitelepítési emlékműnél

Ismeretlen célú vaskeret az idős eperfánál

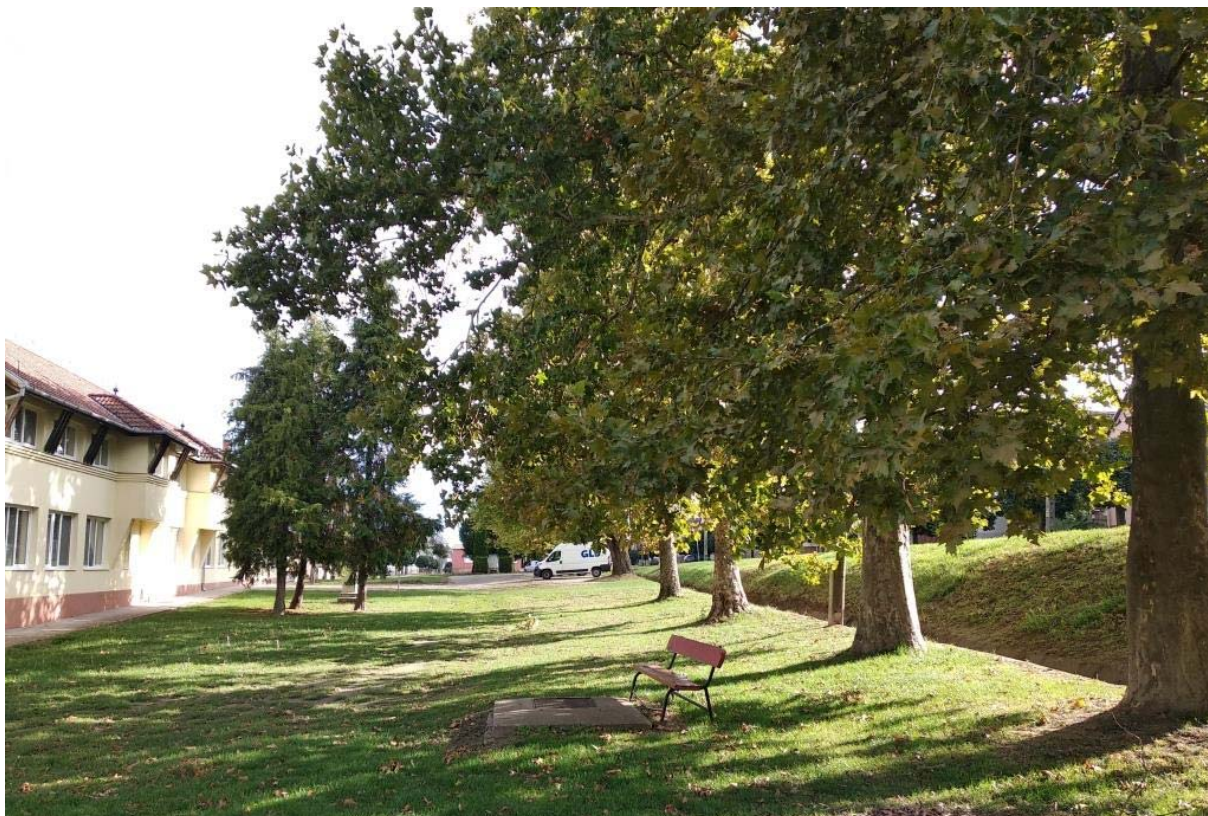
A kertek alatt futó patak

Idős fűzfa a patakparton

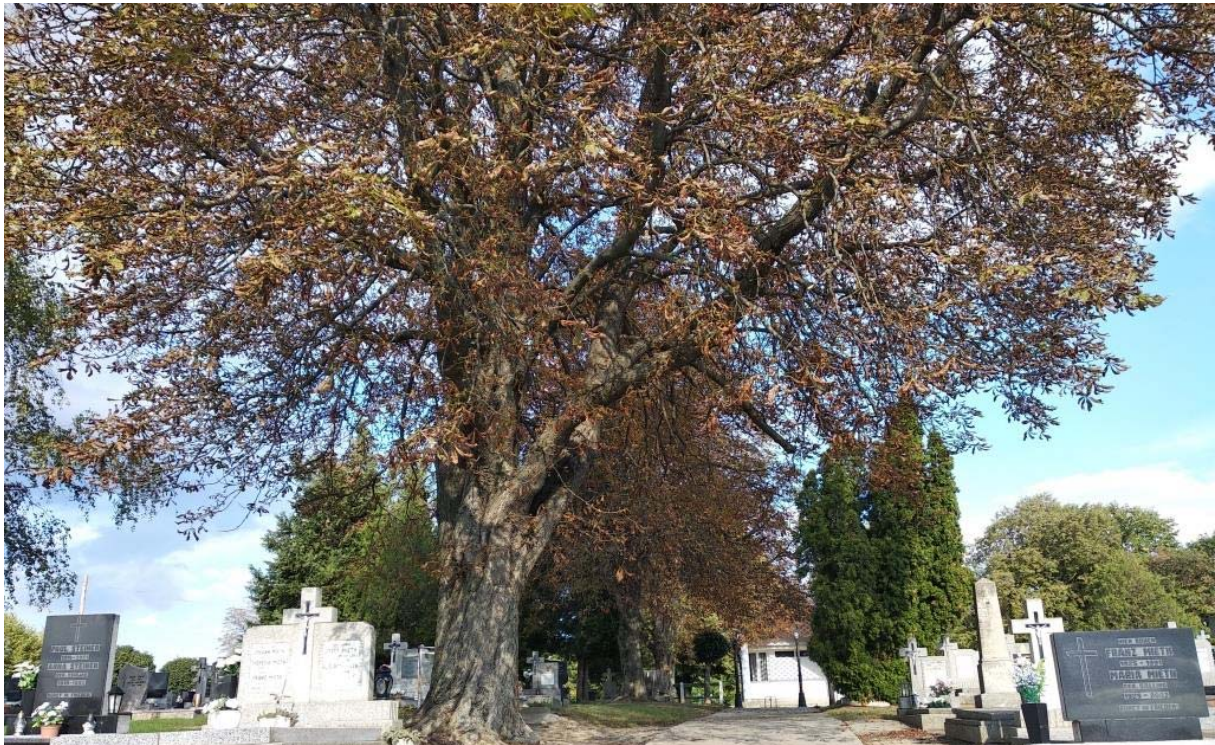
Kossuth Lajos utca széles zöldsávja

Kossuth Lajos utca platánsor az Ifjúsági Szálló előtt

A templom melletti hárs.

A Kálvária és a temető idős vadgesztenye- és hársfáinak együttese helyi védelemre érdemes

A zöld infrastruktúra szerepe a településtervezésben:

- Helyi identitástudat növelés
- Multifunkcionális területhasználat
- Adaptáció a klímaváltozáshoz (árvízvédelem, vízvisszatartás stb.)
- Rekreáció fejlesztés
- Élőhely fejlesztés
- Zöld gazdaság, alternatív energia, élelmiszertermelés, telekérték növelés
- Települési klíma szabályozás: összekapcsolás

Zöldfelületi ellátottság

A zöldterületek mennyisége és minősége a társadalom jóléti állapotát, a környezet milyenségét jelzik. Egy kistelepülésen a gondozott, esztétikus, tájba illő zöld környezet lehet a legnagyobb vonzerő. A zöldfelületek mennyiségét illetően elmondható, hogy a belterületen alapvetően magas a zöldfelület-arány, külterületen túlnyomó részt mezőgazdasági területek találhatók, az erdőterületek aránya kicsi.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Palotabozsok alapvetően jó zöldfelületi adottságokkal rendelkező, természetközeli jellegű település. A zöld infrastruktúra elemeinek összeköttetése azonban elsősorban a külterületen hiányos. A község zöldfelületi karaktere átalakulóban levő, értékőrzésre törekvő, hagyományos, falusi jellegű. Az ide költöző külföldiek, városiak számára a falu, a kert, a zöld, az erdő-, mező-közeliség különös vonzerővé válik. A kert, park megléte különben is fontos vonzereje a lakóhelynek.

A legtöbb kistelepülés számára a problémák többsége abból keletkezik, hogy az életforma megváltozása mellett hogyan lehet megőrizni a település – és ezen belül a zöldfelületek – hagyományos jellegét. A korhű felújítás, megőrzés akkor tökéletes, ha nemcsak az épületre, hanem az azt övező kertre is kiterjed, viszont a hobbikertészkedés és az önálló gazdálkodás közötti szakadék áthidalása nem könnyű. A régi paraszti építkezéshez ugyanis sajátos kertkialakítási forma és növényanyag is tartozott: éppolyan jellemző volt rá, mint a házra az oszlopos tornác. A parasztkert jellegzetes bélyegei: virágok az előkertben és a ház mentén, míg a fő- és (a hátsó) melléképület által határolt gazdasági udvarban a gyep mellett csak gyümölcsfák tűrtek meg. Ezt még általában sikerül jól megvalósítani, bár az idős, hagyományos gyümölcsfák kipusztulásával azok többnyire modern fajtákkal pótolhatóak. Nem ennyire egyértelmű azonban, hogy milyen a „hagyományos” és „falusias” közterület. Míg a legtöbb faluban számos urbanizációs jelenséget találunk, a városok lakói az ezektől viszonylag érintetlen falu, és - egy a városi létből sem teljesen kiszakadó - "falusi", - illetve a két életforma határán lévő üdülő életforma felé vonzódnak. Ez egyrészt a várostól távoli, a természetbe ágyazott életforma és településkép kialakításához is vezethet, de a kertekben, parkokban városi jellegű fajok, gesztusok, funkciók (tuják, nyírott sövények) alkalmazásában is testet öltenek. Ezen elemek, növények egy része presztízsfunkcióval is bír.

Mindezt azért tartottuk fontosnak részletezni, mert a település központjában levő, gondozott zöldfelületek sok elemében városias karakterűek, funkcióit (sportpálya, játszóterek, emlékművek ...stb.) tekintve.

A korábban kizárólag szőlővel és gyümölccsel művelt területeken a termelést egyre jobban háttérbe szorította az üdülő és lakó funkció.

A temető épített és természeti értékei megérdemelnének egy átgondolt koncepciót, mivel a temető-kálvária együttese zöldfelületileg, tájképileg legalább annyira kiemelt pontja a településnek, mint a központi rész.

3.2.6. Épített környezet és kulturális örökség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

Az örökségvédelmi hatóság a településterv elkészítéséhez adatszolgáltatással segítette a munkavégzést.

Az adatszolgáltatás keretében nyilatkoztak a Palotabozsok műemlékek és műemléki környezetük, valamint régészeti lelőhelyeinek listájáról, amely tartalmazta a nyilvántartott régészeti lelőhelyek és az egyedileg védett régészeti lelőhelyek listáit.

Továbbá biztosították a közhiteles örökségvédelmi nyilvántartás szerint a műemlékek és nyilvántartott műemléki értékek listáját.

A helyi védelemben részesített értékek védelméről a településképi arculati kézikönyv alapján Véménd Község Önkormányzata Képviselő-testületének a településképi védelméről szóló 7/2019. (VI.19.) számú önkormányzati rendelete rendelkezik.

MŰEMLÉKEK ÉS MŰEMLÉKI KÖRNYEZETÜK

	Védett örökségi érték neve	Törzsszám	Azonosító	Védettség jogi jellege	Hrsz.
1.	Rk. templom	235	1624	műemlék	249
2.	Rk. templom ex-lege műemléki környezete	235	21229	műemléki környezet	222/12, 248, 247, 250/2, 256/5, 256/1, 124, 125/1, 126, 127, 128, 129, 130
3.	Szt.Rókus-kápolna	236	1623	műemlék	959
4.	Szt.Rókus-kápolna ex-lege műemléki környezete	236	21228	műemléki környezet	023, 958/4, 958/3, 024/1, 940

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

	Lelőhely neve	Azonosító	Védettség jogi jellege	Hrsz.	EOV Y	EOV X
1.	Schlossberg	25001	szakmai	076/8, 076/36, 076/37, 076/38, 076/39, 076/40, 076/41, 076/42, 076/43	618513	85321
2.	Kirchegrund	25002	szakmai	028/4	620449	84861
3.	Szarvas-hegy I-II.	25003	szakmai	050/2, 050/5, 050/6, 050/8, 050/44, 050/45, 050/46, 050/47, 050/48, 050/49, 050/50, 050/51, 050/55, 050/56, 050/57, 058, 057/5, 050/7, 057/4, 050/54, 050/53, 027, 028/3, 050/52, 050/3, 050/9	620096	84390
4.	Mieth malom	25004	szakmai	015/1, 014, 018, 015/2, 019/3, 035, 038/6, 033, 038/5, 036, 023, 015/3, 037, 013/11, 013/12, 013/13	621016	85482
5.	Hoffstellenäcker	25005	szakmai	010/8, 020/17, 03, 020/16	619906	86841
6.	Leventetér	25006	szakmai	186/1, 072/3, 185/2, 187/4, 187/5, 188/2	618622	86000
7.	Rusteracher dűlő, 502-507. sz. vasúti szegvény	25009	szakmai	010/8, 020/17, 03, 020/16, 010/11, 010/9, 010/10, 020/15	619947	86733

8.	Heilmann Sebestyén szérűskertje	25013	szakmai	442, 444/2, 444/3, 445, 452, 462, 464/5, 640, 641, 642, 643, 443	618767	86956
9.	Csendőrpihenő	25012	szakmai	252/1, 252/3, 253/2	618585	87157
10.	Rusteracher dűlő, 510-544. sz. vasúti szegvény	25010	szakmai	019/1, 020/109	620860	86452
11.	Kenderföldek	48345	szakmai	010/8, 03	619861	86942
12.	Teleltetők	48346	szakmai	019/3, 020/109, 020/107, 020/108	620828	85744
13.	Malom-hegy	48347	szakmai	013/11, 013/12, 013/13, 013/14	621205	85580
14.	Malom-kert	48349	szakmai	014, 015/2, 013/12, 013/13, 013/14	621084	85625
15.	Dorfgrund	48353	szakmai	073/8, 076/8, 073/12, 073/9, 073/11, 073/10, 073/2, 072/10, 075/2, 073/6, 073/3, 073/14, 076/36, 076/37, 076/38, 076/39, 076/40, 076/41, 076/42, 076/43, 073/18, 073/22, 073/23, 074/3, 076/34, 076/35	618409	85514
16.	Alvég	48355	szakmai	050/14, 050/15, 050/17, 050/16, 050/18, 050/19, 050/20, 050/21, 050/22, 050/23, 050/24, 060/1, 060/2, 059	619093	85505
17.	Schlossberger Heide	48362	szakmai	065, 064/40, 064/39, 066, 064/41, 064/42	618772	85418
18.	Schlossberger Gasse	48363	szakmai	062, 064/34, 064/32, 064/33	619053	84993
19.	Hircengerger- plattze	48367	szakmai	050/47, 050/48, 050/49	620345	84789
20.	Szérús-kertek	59392	szakmai	088/173, 088/175, 090/2, 088/119, 088/112, 088/115, 088/116, 088/172, 088/174, 088/168, 088/169, 088/170, 088/171, 1237/1, 1237/3, 1237/4, 1238/1, 1238/3, 1238/4, 1239/1, 1239/3, 1239/4, 1240/3, 1240/5, 1240/6, 1241/1, 1241/3, 1241/4,	618022	86288

				1242/1, 1242/3, 1242/4		
21.	Rózsa-föld 1.	68497	szakmai	079/29, 079/28, 079/30, 079/32, 079/31, 079/100, 079/99	618168	84581
22.	Rózsa-föld II.	68505	szakmai	079/68, 079/69, 079/70, 079/71, 079/72, 079/73, 079/74, 079/75, 079/76	617232	84744
23.	Vár-hegy	68575	szakmai	064/11, 064/10	619500	84279
24.	Paraszt-földek I.	68577	szakmai	080/2, 081, 080/5, 079/4, 080/13	616989	84780
25.	Paraszt-földek II.	68579	szakmai	080/13, 080/11, 080/12	616697	84825
26.	Szarvashegy 3.	75003	szakmai	046/11, 046/12, 046/13, 046/14, 046/15, 046/16, 046/17, 046/18, 046/19, 046/20	620753	84385
27.	Tsz istálló	25008	szakmai	073/8, 076/8, 073/12, 073/9, 073/11, 073/10, 073/2, 072/10, 075/2, 073/6, 073/3, 073/14, 076/36, 073/18, 073/22, 073/23, 074/3, 076/34, 076/35	618388	85565
28.	Schlossberg	25001	szakmai	076/8, 076/36, 076/37, 076/38, 076/39, 076/40, 076/41, 076/42, 076/43	618513	85321

4. A településterv alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások

A települési környezet minőségét a környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A településterv készítése során a kedvező környezeti állapot megőrzését és javítását tűztük ki célul, így az ennek a szempontnak való megfelelés értékelése a feladata a fejezetnek a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzésével.

A módosítások célját a 2.2. fejezetben rögzítettük.

4.1. A településterv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

A településterv készítése során figyelembe vett, a 3.1. pontban részletezett tervekkel és regionális léptékű programokkal való összhang megteremtése volt a célja mind az önkormányzatnak, mind a tervezőknek.

Minden tekintetben sikerült megteremteni a településterv összhangját a magasabb szintű tervekkel.

A magasabb szintű jogszabályoknak és követelményeknek való megfelelés természetesnek tekinthető.

4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése

A környezeti alapállapot és a fejlesztési elképzelések, programok alapján a település-fejlesztési és településrendezési terv kialakításával várható környezeti hatások a követelményeknek megfelelően a környezeti elemek rendszerei szerint, és a jelentős környezeti hatások figyelembevételével értékelhetők.

4.2.1. Talaj- és vízvédelem

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A módosítással érintett területek bemutatása

Beépítésre nem szánt területek helyett beépítésre szánt terület kijelölése

1./ A hatályos szerkezeti terv általános mezőgazdasági terület övezetébe sorolja a módosítással érintett, Véménd közigazgatási területébe ékelődött területet. Az önkormányzat célja az M6 autópálya északi oldalán, Véménd szintén gazdasági fejlesztési célra előirányzott területével összhangban, Véménd közigazgatási területén indított belső gyűjtőútra felfűzött egyéb ipari gazdasági terület kialakítása.

2./ A Rákóczi utca északi végén található területet a hatályos településszerkezeti terv kertes mezőgazdasági területbe sorolta. Az itt található belterületi ingatlanokat a dél felől lakóépületekkel beépült utcásor szerves folytatásaként az önkormányzat falusias lakóterületi övezetbe kívánja sorolni.

Beépítésre szánt terület helyett beépítésre nem szánt terület kijelölése

1./ A hatályos településszerkezeti terv a területet a sportpálya bővítési területeként sportolási célú különleges területként határozta meg. A településtervben a terület az MaTrT 12.§ (3) bekezdésében előírtak teljesítése érdekében (legalább 5% zöldterület kijelölése a Rákóczi utca északi végén kijelölt új beépítésre szánt terület okán) a szomszédos közkert bővítéseként közkert zöldterület övezetébe kerül.

2./ A módosítással érintett területet a hatályos településszerkezeti terv a sportpálya bővítési területeként sportolási célú különleges területként határozta meg.

Az érintett ingatlanok magántulajdonban vannak, a patak keleti partján lévő ingatlanok tulajdonosai kiskertként művelik ezeket. A módosítás célja a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése (kertes mezőgazdasági terület).

3./ A módosítással érintett területet a hatályos településszerkezeti terv az akkori területhasználatnak megfelelően (törmelék lerakóhely) hulladékgazdálkodási célú különleges terület kategóriába sorolta. A törmelék lerakása időközben a megszűnt, a terület

rekultivációja megtörtént. A módosítás célja a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése (tárgazdálkodási mezőgazdasági terület).

4./ A közigazgatási terület déli határa közelében kelet-nyugati irányban a Baja-Pécs nagynyomású gázvezeték halad. Erről észak felé nagyközépnomású gázvezeték ágazik le. A gázátadó állomás területét a hatályos terv ipari gazdasági terület kategóriába sorolta. A területhasználat megváltoztatásával a módosítás célja a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése (közműelhelyezési terület).

5./ A valamikori zsidó temető a település belterületének nyugati szélén terül el. A temetőben temetkezés már régóta nincs. A hatályos terven a terület külön jelölést nem kapott, a falusias lakóterület részeként szerepelt.

A területhasználat megváltoztatásával a módosítás célja a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése (különleges beépítésre nem szánt terület temetkezési célra).

Beépítésre szánt terület helyett beépítésre szánt terület kijelölése

1./ A hatályos szerkezeti terv Palotabozsok településközpontját az elfogadásakor hatályos jogszabályi környezetnek megfelelően (abban az időszakban falusi környezetben településközponti vegyes terület kijelölésére nem volt lehetőség) intézmények elhelyezésére alkalmas különleges területi övezetbe sorolta. A településközpontban a falu intézményei találhatóak lakóépületekkel, valamint kereskedelmi, szolgáltató és vendéglátó funkciókkal vegyítve. A módosítás célja a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése.

2./ A hatályos településszerkezeti terv a módosítással érintett területet intézmények elhelyezésére alkalmas különleges területi övezetbe sorolta. Az érintett telkek magántulajdonban lévő, lakó rendeltetésű ingatlanok. A módosítás célja a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése (falusias lakó).

3./ A hatályos szerkezeti terv az Árpád utca déli végén található területet falusias lakóterületi övezetbe sorolta. A terület északi részén már jelenleg is kereskedelmi, szolgáltató funkciók kaptak helyet, déli részén a környezetet zavaró baromfitelep, illetve az utca keleti oldalán leromlott állapotú lakóépületek találhatóak. Az önkormányzat célja a terület kereskedelmi szolgáltató gazdasági területbe sorolásával egyrészt a tényleges állapothoz való igazodás, másrészt az ide nem illő állattartó rendeltetés fejlesztésének megakadályozása, nem utolsósorban pedig a leromlott állapotú településképp javítása.

4./ A majortól délre elterülő területet - elsősorban további mezőgazdasági üzemi funkciók elhelyezését prognosztizálva - a hatályos terv az akkori OTÉK szerinti lehetőségeket alapul véve különösen jelentős zavaró hatású ipari gazdasági terület kategóriába sorolta. A településtervben a terület a távlati tervezett hasznosításhoz jobban igazodó mezőgazdasági üzemi terület övezetbe kerül.

Beépítésre nem szánt terület helyett beépítésre nem szánt terület kijelölése

1./ Az autópálya északi oldalán tervezett, újonnan beépítésre szánt iparterület kijelölése miatt kialakuló biológiai aktivitásérték hiány pótlása a 085 hrsz.-ú, önkormányzati tulajdonban lévő, szántó művelési ágú földrészlet erdősítésével történik. A hatályos szerkezeti terv a

területet a tényleges hasznosítása alapján általános mezőgazdasági terület kategóriába sorolta. A módosítás során a terület védelmi célú erdőterület besorolást kap.

2./ Az autópálya északi oldalán tervezett iparterület Véménddel közös közigazgatási határa mellett a települések beépítésre szánt területei összenövésének elkerülése, valamint az MaTrT 12.§ (3) bekezdésében előírtak (legalább 5% védelmi célú erdőterület kijelölése az új beépítésre szánt terület kijelölésével összefüggésben) teljesítése érdekében 20 m szélességű védelmi célú erdősáv telepítendő általános mezőgazdasági terület helyett.

3./ A Petőfi Sándor utca és a Palotabozsoki-vízfolyás között a 484 hrsz.-ú ingatlan déli telekhatárán, a Kossuth Lajos utca és a Palotabozsoki-vízfolyás között (231 hrsz.), valamint a Tavasz utca és a Palotabozsoki-vízfolyás között (403/7 hrsz.) húzódó csapadékvíz elvezető árok a hatályos terven külön jelölést nem kaptak. A módosítás célja az árok közműelhelyezési területbe sorolásával a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése.

4./ A hatályos terv a déli belterületi határhoz csatlakozóan horgásztó kialakítására, illetve az ezt övező jóléti erdő telepítésére jelölt ki területet. A horgásztó időközben megvalósult, de a hatályos terven jelölt helyszíntől délre. A hatályos tervben jelölt helyszín a földnyilvántartásban erdő, illetve mocsár művelési ágú. Mivel a tó magántulajdonban van, a tulajdonos pedig nem tervezi a környék további rekreációs fejlesztését, a változtatás célja egyrészt a rendeltetés és a területhasználat összhangjának megteremtése, másrészt pedig a fejlesztési cél változásának lekövetése (egyéb erdőterület és természetközeli terület kijelölésével).

A településfejlesztési terven a jelenlegi állapotok (kőzetek kifejlődése és állaguk, az aktuális morfológiai jellemzők stb.) ismeretében nem indokolt állandó védelmet igénylő –a területhasználatot teljesen vagy részlegesen tiltó, vagy külön előírt feltételek teljesítéséhez kötötten– földtani veszélyforrások jelenlétével érintett, vagy azok jövőbeni aktivizálódásával érintett lejtős területrészeket elkülöníteni.

A belterület déli peremén elhelyezkedő egykori téglagyár rendezetlen állapotú kőzetcfalának kivételével jelenleg nincs olyan instabil állapotú területrész a település igazgatási területén, ahol emberi közreműködés nélküli – vagy annak következményeként – tömegmozgás természetes folyamatokkal kialakulhatna. A jelenlegi kőzetcfal valójában emberi tevékenység eredményeként alakult ki és állagromlását gyorsítja a pincék jelenléte, valamint a fal peremvonalán elhelyezkedő növényzet jelenléte.

Ennek ismeretében a volt téglarétegű jelenlegi kőzetcfalának nyomvonalában az előtérbe tervezett új övezet szabályozási elemeivel olyan sávot ajánlott kialakítani, amelynek területén építmény nem helyezhető el, vagy az övezet határát a faltól távolabb – nem a jelenlegi telekhatárokhoz igazodva – kell megállapítani. A jelenlegi állapotok alapján javasolt, hogy a telekhatárok megtartása mellett a kőzetcfal legmagasabb részletének előterében (526-529 hrsz-okon) az övezeten belül legalább 10 m-es szélességű nem beépíthető területsáv legyen meghatározva, vagyis az oda tervezett Gksz övezet belső építési vonala legalább 10 m-re legyen a kőzetcfaltól. Másik megközelítésnél ilyen mértéket megtartva ajánlott az övezet határvonalát kijelölni és indoklasként elég annyit megjegyezni, hogy a sáv a fal várható omladékainak gyűjtősávjaként került kijelölésre, mivel nem valósult meg az egykori anyaggyerőhely tájba illesztése. A távlati védekezés célját szolgáló nem beépíthető védősáv északra és délre tartóan természetesen fokozatosan közelíthet az alacsonyodó kőzetcfalhoz,

de annak nyomvonalát nem érheti el, hiszen a legalacsonyabb részleteknél (523 és 530 hrsz-ok) is ajánlott a legalább 2 m-es szélességű védősáv. A kőzetfal előtti nem beépített területsávba elhelyezhető a felszíni vizek elvezetéséhez esetlegesen szükségessé váló gyűjtőárók is, hiszen annak jelenléte nem befolyásolhatja fal állagát.

A volt bánya visszahagyott kőzetfalának peremvonalai stabilitását és omlásra való hajlamát jelentősen csökkentené, a felesleges terhelést és a továbbiakban is fejlődő lombkorona által generált feszítő hatásokat is vissza szoríthatná azon növényzet eltávolítás (pl. tarvágás), amely a peremvonal mögött legalább 5 m-es szélességű sávban kerül megvalósításra. A fás növényzet eltávolítása a fal várható jövőbeni kiszakadásos omlásaival együtt jelentkező – fás növényzet általi – ostorcsapások elleni előzetes védekezésként történhetne.

A pincesorok feletti helyszínek beépítését mindenképpen kerülni kell az üregek feletti vékony fedősáv jelenléte és annak jövőbeni átlagosnál alacsonyabb teherviselő képessége miatt. Amennyiben elszigetelten – a jövőben – megvalósul egy-egy üreg felszakadása, akkor a szomszédos üregek védelme érdekében a teljes üregszelvényt szakszerűen ki kell tölteni és szükség szerint rendezni kell a felszíni vizek elvezetését, mivel a felszakadási horpa kialakulása az érintetlennek látszó kőzettérben is lazulásokat (víznyelő repedéseket) kezdeményezhetett.

A települést érintően végzett napjainkig megvalósult földtani kutatások nem tártak fel olyan egyedinek vagy értékesnek tekinthető ásványi nyersanyagot, amelynek azonosítása és térbeli lehatárolása következményeként a településrendezési tervben ásványi nyersanyag előfordulási övezetet kellene lehatárolni.

A település mérnökgeológiai viszonyai és építésföldtani adottságai, valamint az aktuális morfológiai viszonyok alapján ajánlott, hogy a helyi építésföldtani adottságokhoz igazodva a településrendezés előírások kiemelten foglalkozzon a belterületen átfolyó, valamint ott összegyülekező felszíni vizek gyűjtésével és elvezetésével. A település egyik mélyvonalát jelentő és a belterületen is áthaladó patak mentén – a jelenlegi mederszelvény paramétereinek ismertetében – nem ajánlott távlati beépítésre kijelölt területet elkülöníteni, vagy olyan övezet kijelölni, amely építési szándékot generál.

Az előzetesen meghatározott – új építmények elhelyezésére és új övezetek kialakítására kijelölt további helyszíneken – a lakóterületi és mezőgazdasági, valamint ipari helyszínekre előírt fejlesztések és bővítések, valamint a jelenlegiektől eltérőnek tervezett területhasználatok külön építésföldtani feltételek nélkül megvalósíthatók.

Az új lakóterületi és gazdasági területek fejlesztése során biztosítani kell a közszolgáltatásokat és a közművesítetten kialakított területeket.

Az egyéb ipari gazdasági, valamint falusias lakóterületek kialakításánál meg kell valósítani az általános közművesítést. Meg kell valósítani a területek vízrendezését.

A kertes mezőgazdasági területek hasznosítása során figyelembe kell venni a parti sávokra vonatkozó szabályokat.

A csapadékvíz elvezető árkok szabályozásban való feltüntetése vízvédelmi érdekeket szolgál.

A felhagyott vasútvonal térségi kerékpárútként történő hasznosítása vízrendezést igényel.

Országos úthálózati elem nem tervezett, így talaj- és vízvédelmi kockázat nem jelentkezik.

A község tovább fejlődése érdekében meg kell valósítani a szennyvízelvezető rendszer fejlesztését.

Az állandó vízfolyások karbantartását folyamatosan biztosítani kell, fokozott gondot kell fordítani a növényzet eltávolítására, illetve az árkokban keletkező eróziós károk kijavítására.

Az erózió elleni védelemhez nyújtó terepalakulatokat, gyept-, cserje- és erdősávokat meg kell őrizni.

A tervezett fejlesztések megvalósítása érdekében biztosítani kell a keletkezett szennyvizek és használt vizek kezelését, a tisztított vizek elvezetését, valamint a területek átfogó vízrendezését. A fejlesztési területeken meg kell oldani az egészséges ivóvíz ellátást, a csapadék vizek akadálymentes és eróziót megakadályozó elvezetését.

A fejlesztési területeken ki kell építeni a szennyvíz hálózatot és biztosítani kell a rákötéseket. A kertes mezőgazdasági területeken is biztosítani kell a szennyvizek összegyűjtését és szennyvíz tisztítóba való elszállítását.

A fejlesztési területeken az adottságai alapján a létesítésekkel egyidőben szükséges a fejlesztési területek átfogó vízrendezése. Javasolt a település egész területére és a fejlesztési területek és a közvetlen térségeire vízkár-elhárítási terv készítése (folyamatban van a készítése) és a vízjogi engedélyezése. A vízrendezéssel elkerülhető a terület eróziója.

A vízgazdálkodási területek fenntartását folyamatosan biztosítani kell, valamint a vízkár-elhárítási terv alapján meg kell valósítani a szükséges új csapadékvíz elvezető műtárgyakat.

A körültekintő tervezés és az engedélyeknek megfelelően kivitelezett létesítések esetén, a követelmények maradéktalan betartása esetén a módosításoknak talaj- és vízvédelmi akadálya nem várható.

4.2.2. Levegőtisztaság-védelem

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A módosítással érintett területek bemutatása a 4.2.1 fejezetben részletezettek szerintiekkel azonos.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról.

A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011. (I. 14.) VM rendelet tartalmazza.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források (pl.: ömlesztett anyagok tárolása, trágyatárolók stb.) vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A felhagyott vasútvonal térségi kerékpárútként történő hasznosítása szintén csökkentheti a közlekedési eredetű levegőterhelést.

A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani (ipari gazdasági terület).

A diffúz légszennyezőanyag terhelése csökkentése érdekében be kell tartani a „jó mezőgazdasági gyakorlat” szabályait (baromfi telepek). Az Árpád utca végét érintő módosítás levegőtisztaság-védelmi érdekeket is szolgál.

A fejlesztési területeken a fűtési-hűtési technológiáknál az elérhető legjobb technika szintjén kell megvalósítani előtérbe helyezve a megújuló energia hasznosítást.

Előnyben kell részesíteni a megújuló energia hasznosítását!

A követelmények betartása esetén a tervezett fejlesztések megvalósításának levegőtisztaság-védelmi akadálya nincs.

4.2.3. Hulladékgazdálkodás

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A módosítással érintett területek bemutatása a 4.2.1 fejezetben részletezettek szerintiekkel azonos.

A tervezett fejlesztések megvalósulása esetén a területeket be kell vonni a közszolgáltatásba és biztosítani kell a hulladékok szelektív gyűjtését és elszállítását.

A tervezett ipari gazdasági területen előnyben kell részesíteni a hulladékszegény technológiák telepítését.

Zöldterületen tervezett közpark fejlesztés közösségi célokat szolgál, biztosítani kell a területen a hulladékok szelektív gyűjtését és elszállítását.

A vízgazdálkodási területen biztosítani kell a vízfolyások folyamatos karbantartását, a hulladékok követelmények szerint való elhelyezését.

A módosításoknak hulladékgazdálkodási szempontú akadálya nem ismert.

4.2.4. Zaj- és rezgésvédelem

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A módosítással érintett területek bemutatása a 4.2.1 fejezetben részletezettek szerintiekkel azonos.

A területi fejlesztésekhez kapcsolódó szolgáltatások, telephelyek engedélyezésekor az eljárás során ellenőrizni kell a létesítmények zajterhelését és a követelmények betartását.

Az ipari gazdasági területen nem javasolt a rendeltetésszerű használatra kialakítani lakóingatlanokat.

A felhagyott vasútvonal térségi kerékpárútként történő hasznosítása szintén csökkentheti a közlekedési eredetű zajterhelést.

A követelmények betartásával, körültekintő tervezéssel biztosítható a zajterhelési határértékek betartása, így a módosítások a feltételek teljesítésével elfogadhatók.

4.2.5. Táj- és természetvédelem

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A módosítással érintett területek bemutatása a 4.2.1 fejezetben részletezettek szerintiekkel azonos.

Természetvédelmi, tájrendezési és zöldinfrastruktúra-fejlesztési javaslat

A településszerkezeti módosítások táj- és természetvédelmi érdeket nem sértenek, a zöldinfrastruktúra-fejlesztési lehetőségeket nem korlátozzák. A megőrzendő és a fejlesztési célokat szolgáló fejlesztési akcióterületek lehatárolása a táj- és természetvédelmi, valamint a zöldinfrastruktúra-fejlesztési szempontokat figyelembe veszi.

A szakrális táj jelzés értékű alkotóelemei a keresztek. Palotabozsokon kiemelkedő számban állítottak kereszteket a falu belterületén, az utak mentén és a határban. Ezek napjainkig fennálló példáit javarészt a 19-20. században emelték.

A keresztek állításának igényét is ez a jelentéstartalom motiválta az egyéni sorsok, a tragédiák, valamint a fogadalom, az engesztelés és a hálaadás jegyében.

A már helyi védelem alatt álló keresztek mellett a többi védelme is javasolható. Helyi természeti védelem javasolt a temető-Kálvária együttesre, az idős eperfa, és a vadgesztenye fasor esetében.

Az utcák menti gyepfelületek, zöltsávok fejlesztésével sokat javulhat a települési zöldinfrastruktúra hálózat minősége. Mennyiségi bővítésre erősen korlátozott lehetőségek állnak csak rendelkezésre, de tekintve a község jelenlegi adottságait, erre nem is feltétlenül van szükség. A település lineáris zöldfelületi elemeinek minőségi fejlesztése fasorok telepítésével, a meglévő növényállomány fokozatos cseréjével valósítható meg. A központi, hosszan elnyúló zöldfelület egységes szempontok szerinti felújítása, újratervezése, amely során a multifunkcionalitás, a meglévő (nem a tájra jellemző) növényállomány felújítása és a zöldfelületi kapcsolatok (látvány- és funkcionális) erősítése a fő célok. A temető szépsége és a kilátás miatt fontos turisztikai vonzerővel is bír. E vonzerő megőrzéséhez elengedhetetlen a zöldfelületek megfelelő karbantartása és fejlesztése.

A gazdasági terület feltárására tervezett gazdasági területi gyűjtőutak kialakításával egyidejűleg az azokat kísérő fasorok, zöldsávok telepítéséről is gondoskodni kell.

A belterületi sétány létesítésekor, fatelepítéseknél a kilátásvédelmi szempontokat, műemléki és településképi értékek láthatóságát is figyelembe kell venni.

Közműlétesítmény és közúti tartozék elhelyezésekor a fás növényzet mellett az egyedi tájértékek érvényesülésének szempontjait is figyelembe kell venni.

Közműlétesítmény, út vagy egyéb építmény közterület elhelyezésénél, felújításánál javasoljuk az MSZ 12042 Fák védelme építési területeken előírásainak alkalmazását.

A belterületi csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztésekor, a patakmeder rendezésekor javasoljuk kerülni a betonelemeket, és a települési csapadékvíz-gazdálkodás jó gyakorlatait alkalmazni, amely a csapadékvíz gazdálkodást segítő zöld infrastruktúra fokozatos kiépítését, a víznek legalább időszakos visszatartását is támogatja. Ez, egyéb kedvező hatások mellett a kisvízfolyások vízminőségének javulását, a jó ökológiai állapot elérését is szolgálja.

A Zöld Infrastruktúra elemei Palotabozsokon

4.2.6. Épített környezet és kulturális örökség

A település jelenlegi lakóterületei eltérő karakterrel ugyan, de az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

A módosítással érintett területek bemutatása a 4.2.1 fejezetben részletezettek szerintiekkel azonos.

A környezet védelmének általános szabályáról szóló 1995. évi törvény 24-27. §-ai szerint összefoglalóan a következők rögzíthetők:

- A módosítással érintett területek fejlesztése a települési környezet minőségén javít, és megakadályozza a területek állag és környezetminősége és a klimatikus viszonyok további romlását.
- A településrendezési terv a környezet terhelhetősége és a településrészek rendeltetése alapján övezeteket határoz meg.
- A fejlesztési területeken a jelenleg folytatott és a tervezett tevékenységek sem igénylik jelen ismeretek szerint védőterület kialakítását, azonban a szabályozási elemekkel optimalizálni kívánja az Önkormányzat a környezethasználatot.
- A településrendezési terv realizálódása esetén is meghatározott a zöldterületi követelmény rendszer.
- A környezeti értékelés szempontjai a tervezés során maximálisan figyelembe lettek véve.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a Palotabozsok Község településtervezése során készített tervek, és a környezeti értékelés biztosítja a település jelenlegi kedvező környezeti minőségének megtartását, és hosszútávon biztosítja a környezet és a természet védelmét.

5. Javaslat a településfejlesztési és településrendezési tervekhez kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra

A településfejlesztési és településrendezési tervek módosítása során a környezeti értékelés a terület-felhasználási kérdéseket és az építési tevékenység feltételrendszerét tisztázza.

A településfejlesztési és településrendezési tervekhez kapcsolódóan, azokkal összhangban, lehetőleg az elfogadásukkal egy időben szükségszerű olyan önkormányzati intézkedések fogantatása, melyek kezelik a településen meglévő, esetleg bekövetkező környezeti konfliktusokat és szabályozzák a lakosság együttélési szabályait, valamint a kötelezően igénybeveendő közszolgáltatásokat.

Palotabozsok községben a következő kapcsolódó intézkedésekre teszünk javaslatot:

- A település környezetvédelmi programjának és vízkárelhárítási tervének elkészítése a fejlesztési elképzelések módosulására és a jogszabályi követelmények teljesítésére tekintettel.
- A korszerűsített hulladékgazdálkodási tervek szerint a hulladékgazdálkodást érintő helyi rendeletek (köztisztasági, közszolgáltatási stb.), aktualizálása.
- Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel

megakadályozható a környezet minőségének romlása, illetve fokozatos javulás érhető el.

- A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

6. Összefoglalás

Palotabozsok Község településtervéhez elkészítettük a jogszabályok szerint szükséges környezeti értékelést.

A környezeti hatások értékelését a települési környezet minőségét, állapotát befolyásoló környezethasználatokra vonatkozó követelmények összefoglalásával kezdtük.

Célirányosan rögzítettük környezeti elemenként, szakterületenként a követelményeket, elvárásokat, melyek a környezethasználat minősítésén túl a szabályozási terv kialakítását és a helyi építési szabályzat kereteit határozták meg.

Összegeztük a területfejlesztés, területrendezés várható hatásait, a fejlesztési irányokat.

Külön javaslatot adtunk a településfejlesztési és településrendezési tervekhez kapcsolódó egyéb önkormányzati intézkedésekre, melyek a települési környezetminőség javítását eredményezhetik.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Palotabozsok településterve segíti a település fenntartható fejlődését, környezeti helyzetének megtartását és hosszútávon biztosítja a környezet védelmét.

A módosítások nem veszélyeztetik a környezeti elemeket és a fejlesztések során biztosítható a jelentős környezeti hatótényezők elleni védelem.